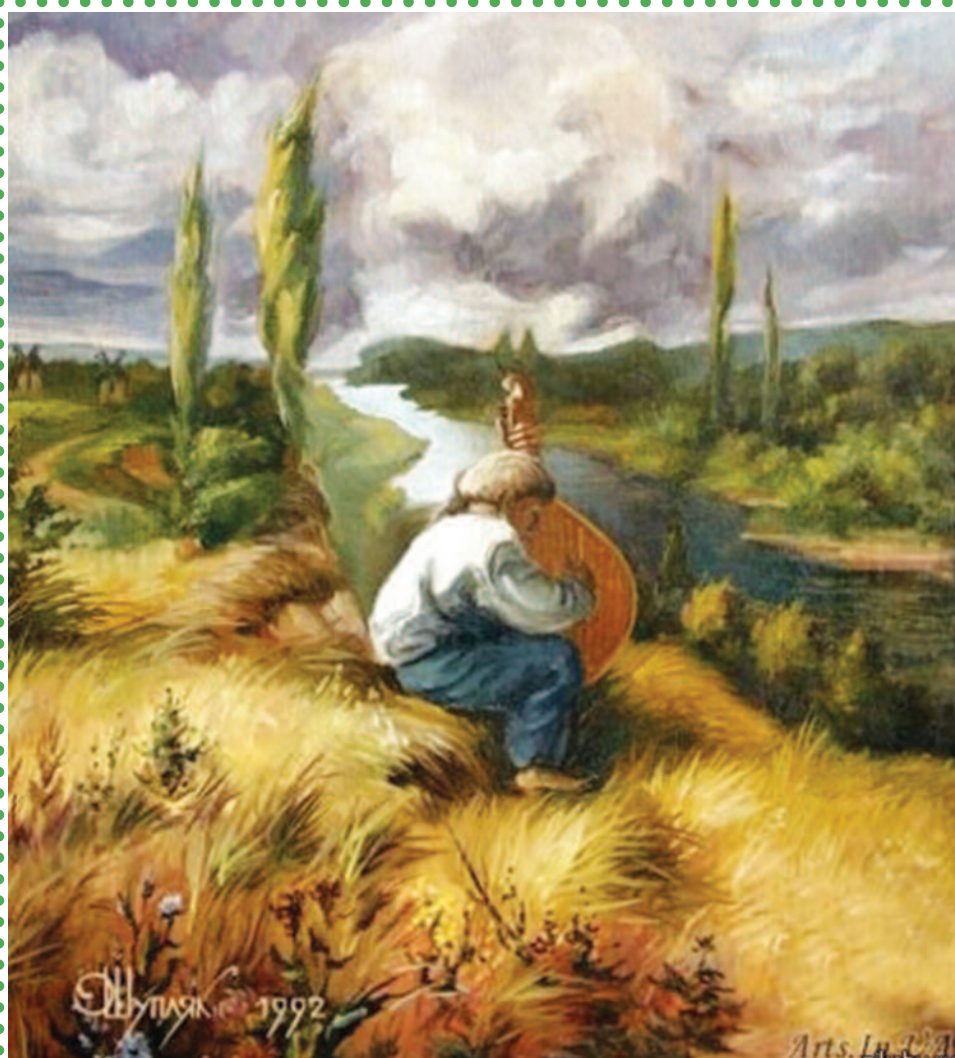

Український ВІСНИК

М. Шевченко

Часопис Союзу Українців Румунії. Рік видання XXVII. № 5-6 (березень) 2020

Прочитайте:

- ❖ X-ий випуск Повітового конкурсу «Свято Рідної Мови»
- ❖ Хроніка діяльності СУРу
- ❖ Миколі Корсюку - 70
- ❖ Заява Ради СУРу
- ❖ Трафунки

ШАНОВНІ ПАНІ ТА ПАННИ!

З нагоди 8 березня, Міжнародного Дня Жінки, бажаю вам від усієї душі гарної, сонячної весни, здоров'я, щастя і добробуту!

З цієї нагоди хочу відзначити роль українських жінок у справі захисту прав та вираження і просування мовної, культурної та релігійної етнічної ідентичності осіб, належних до української меншини.

Бажаю привітати діяльність Організації українських жінок Румунії і жінок-членів Союзу українців Румунії, які працюють в рамках комісій СУР і тих, які займають керівні та адміністративні посади як на центральному, так і на повітовому та місцевому рівнях, сприяючи їх діяльності на належному рівні.

У культурному плані жінки нашої організації координують роботу численних художньо-артистичних та вокально-інструментальних гуртів, хорів, театральних груп, беруть участь у національних та міжнародних фестивалях, конкурсах, концертах, таборах, конференціях та симпозіумах міжетнічного характеру, а також у зустрічах з жінками української діаспори, у виставках та ярмарках народних майстрів.

Особливо важливим є значне залучення жінок до соціально-виховної роботи, до справи розвитку освіти рідною українською мовою та до гуманітарних заходів щодо родин із різними соціальними та матеріальними проблемами. Так само вони активно розгортають діяльність у галузі літератури, в редакціях періодики, радіо і телебачення, у сфері румунсько-українського співробітництва.

Висловлюю всю свою повагу і захоплення діяльністю українських жінок, яка виявляє любов до культури, традицій та звичаїв українців. Дякую матерям та бабусям за збереження етнічної ідентичності та рідної мови в рамках сім'ї, за підтримку нашої громади і за єдність всіх українців!

З особливою повагою

Голова Союзу українців Румунії,
Депутат Микола Мирослав ПЕТРЕЦЬКИЙ

Депутат Парламенту Румунії, голова СУРУ Микола Мирослав Петрецький звернувся з трибуни Палати Депутатів із запитом до міністра виховання та досліджень Крістіни Анісіє про програму «гарячої їжі» в школах.

Нещодавно в Офіційному віснику Румунії була опублікована урядова постанова, яка передбачає забезпечення гарячим харчуванням учнів у 150 школах. Однак, опублікування цієї постанови не означає набуття чинності нормативно-правового акта, оскільки школи не можуть втілити його в життя, поки не існують норми для імплементації, які має прийняти Міністерство виховання та дослідження спільно з Національним управлінням санітарно-ветеринарної медицини та безпеки харчових продуктів.

З огляду на це, депутат Микола Мирослав Петрецький звернувся з наступними запитаннями до міністра:

1. Чи зуміє Міністерство виховання та досліджень спільно з Національним управлінням санітарно-ветеринарної медицини та безпеки харчових продуктів вчасно розробити норми для імплементації постанови уряду та коли саме?

2. За якими критеріями було відібрано ті 150 шкіл?

3. Чи буде реалізована ця програма, принаймні в майбутньому, в гірських та малозабезпечених регіонах?

3 березня голова Союзу Українців Румунії, депутат Микола Мирослав Петрецький, у супроводі радника СУР Костела Іліє, провів зустріч на Факультеті іноземних мов та літератур зі студентами, які вивчають українську мову під проводом лекторів Альони Біволару та Романа Петрашука.

З цієї нагоди Микола Мирослав Петрецький представив діяльність Союзу Українців Румунії та наголосив на перспективах, які відкриває володіння українською мовою. Так само була озвучена можливість залучення кращих студентів до проектів СУР.

Особливу увагу було приділено проблемам, з якими стикаються студенти і конкретним шляхам їх вирішення за допомогою Союзу Українців Румунії.

Під час зустрічі були обговорені такі питання, як: проведення на місцевому та національному рівнях міжуніверситетського

конкурсу декламації української поезії, надання стипендій студентам з відмінними результатами, організація ознайомчих поїздок до повітових філій СУР та українських громад в різних регіонах Румунії, проведення культурного проекту, що поєднує традиції та музику українського народу, за участю студентів з Румунії та України, придбання університетських підручників з української мови тощо.

Крім цього, студенти звернулися до голови СУР з проханням допомогти у здійсненні перекладу низки текстів і книг, необхідних у навчальному процесі та презентували свої проекти перекладу короткої прози новел з румунської мови на українську і проведення конкурсу на найкращий переклад.

У зв'язку із звітом Рахункової палати про «Ситуацію лісового фонду в Румунії за період 1990-2012 рр.», в якому зазначається, що мільйони кубометрів деревини було незаконно вирубане у лісах державної та приватної власності, депутат Союзу українців Румунії в Румунському Парламенті Микола Мирослав Петрецький звернувся до міністра охорони навколишнього середовища Костела Алексе, щоб вияснити ситуацію щодо незаконної вирубки лісу на національному рівні та заходи які будуть ініційовані Міністерством охорони навколишнього середовища у зв'язку з розпочаттям процедури притягнення до відповідальності за незаконну вирубку лісів на національному рівні.

(Продовження на 13 стор.)

У нинішньому контексті – оголошення надзвичайного стану в Румунії Президентом Румунії Клаусом Вернером Йоганнісом через пандемію коронавірусу (COVID-19) та з метою боротьби з поширенням цього вірусу Союз Українців Румунії закликає неухильно дотримуватися усіх правил, що впливають з цього стану та до раціональних і відповідальних дій задля обмеження поширення вірусу.

З самого початку, враховуючи рекомендації влади, провід Союзу Українців Румунії вирішив тимчасово відкласти усі культурно-просвітницькі заходи, заплановані на цей період, усвідомлюючи, що головним пріоритетом на сьогодні є безпека громадян. Так само, в залежності від подальших рішень влади, будуть вжиті усі необхідні заходи.

Влада розробила плани по боротьби з новим коронавірусом, основані на чотирьох сценаріях його поширення, з конкретними та своєчасними заходами, але щоб легше пережити цей період, ми мусимо усвідомити, наскільки важливим є дотримання усіх рекомендацій орга-

ЗАЯВА

нів державної влади та інформування з офіційних джерел, уникнення або обмеження до мінімуму контактування з людьми та виконання рекомендованих заходів захисту.

Будьте відповідальними, спокійними та раціональними! Отримуйте інформацію з офіційних, перевірених і гідних довіри джерел!

Уряд Румунії запустив спеціальну онлайн-платформу COVID-19 (<https://stirioficial.ro>), де можна знайти лише інформацію з безпечних джерел. Актуальну інформацію українською мовою про COVID-19 ви можете знайти на сайті Української редакції Всесвітньої служби Радіо Румунія – https://www.rrr.ro/uk_uk/pages/home.

Наводимо нижче рекомендації Міністерства охорони здоров'я.

Загальні профілактичні заходи за-

раження вірусом Covid-19 серед усього населення:

- Часто і ретельно мийте руки водою і милом чи обробляйте дезінфекційними засобами на спиртовій основі;

- При кашлі та чханні прикривайте рот і ніс маскою, серветкою або згином ліктя;

- Відразу викидайте серветку в контейнер для сміття й обробляйте руки спиртовмісним антисептиком або мийте їх милом;

- Уникайте тісних особистих контактів з людьми, які мають лихоманку та кашель чи чхання, та звертайтеся до лікаря, якщо у вас лихоманка, кашель чи утруднене дихання;

- Якщо ви захворіли під час подорожі, зверніться за медичною допомогою якомога швидше та повідомте медичний персонал про попередню історію своїх подорожей;

- Відвідуючи ринки, уникайте контакту з живими тваринами та поверхнями, які контактують з тваринами.

**РАДА СОЮЗУ УКРАЇНЦІВ
РУМУНІЇ**

ПАМ'ЯТНИКИ ШЕВЧЕНКУ І ПАМ'ЯТНИК ШЕВЧЕНКА ...

*«І на оновленій землі
Врага не буде, супостата,
І буде син, і буде мати,
І будуть люди на землі.»*

(Т.Г. Шевченко: «І Архімед, і Галілей»)

Написаний між двома віршами, присвяченими його останній надії на родинне сповнення Ликері Полусмаковій, лірико-розмислюючий текст **«І Архімед, і Галілей»** свідчить в багатоповторний раз про неймовірну внутрішню силу Шевченка заспокоїти, навіть утихомити, власне, настільки людське, бажання бути щасливим у своїй сім'ї та надати вагомості надії на загальне вселюдське щастя.

Дослідники враховують як Архімеда, так і Галілея віховими постаттями у розвитку світової науки, зокрема математики, фізики, астрономії. Великий український поет-пророк називає їх духовними годувальниками можновладців: **«А ви святис предотечі, По всьому світу розійшлись/ І крихту хліба понесли/ Царям убогим.»** Силою наукового дослідження та винахідливості вони підняли силу Верховного світла розуму понад будь-якою силою земного людського устрою. Перший смертельно застрашив римлян своєю збройною винахідкою, а другий своїми дослідженнями щодо руху землі і сонця кинув виклик самій інквізиції, що погрозувала смертю йому.

Скрик **«Еврика!»** першого, коли відкрив спосіб обчислення об'єму золотої корони тирана Сиракузи, щоб визначити чи золото чисте, і прошепнуте **«А все-таки вона крутиться...»** другого – це втілення надії у переконання, що світло розуму веде... до Правди!

Еврика! не було скрикнуто Шевченком, а написано. Це було перше видання «Кобзаря» у 1840-му році, це був неочікуваний виблиск української духовності, зацькованої тодішнім самодержавним устроєм. А останні прошепнуті слова Шевченка, напевно, були **«А все-таки вона (українська література) просувається!...»**

Поставивши **Слово Правди** на сторожі свого народу, і не тільки свого, Шевченко обрав Христовий шлях сіяти його на всіх роздоріжжях буттєвої історії цього, бо переконаний став, що прийдуть «добрі жнива»! Разом

В Україні, у м. Харкові.

із землею та сонцем крутиться Всесвіт, в тому числі і життя-буття народів. Прийде час і **«Буде бите/ Царями сіянеє жито!/ А люди виростуть...»**

Мудра складова людського світу давно зрозуміла це і відповідно вшановує сячів слова Правди. Українського цвіту розсіяно по всьому світу і, де б вони не були, встановлюють пам'ятник Шевченку. Це стає, згідно слів Галілея, їхньою духовною точкою опори, якою вони рухають вперед світ своєї рідної культури.

У світі існують 1384 пам'ятники геніальному українському творцю, з котрих 1256 в Україні. Частина дослідників у цьому напрямку твердить, що більшої кількості споруджень, присвячених певному діячеві культури, немає.

Пропонуємо читачам УВ, і не тільки, насолодитись кількома із монументів, споруджених Великому Сину України. Зображення взяті з Інтернету.

На Волині, в Україні, у м. Ковелі встановлено пам'ятник Шевченку висотою 7 метрів, з бронзи (прбл. 20 тонн), автором якого є скульптор Володимир Шолудько.

Особливої сугестивності за композицією є монумент Шевченку у м. Харкові. 11-метровий цоколь оточують 16 динамічних скульптур, зображення котрих натхнене персонажами творів українського поета.

В Австралії, у м. Канбера, пам'ятник Шевченку побудований у формі кобзи. Він подарований Київською держадміністрацією українській діаспорі та країні, в якій вона проживає.

У США, у м. Вашингтоні, скульптор українського походження, Лео Мол (Леонід Молодожанин) створив пам'ятник Шевченку, відкриття якого відбулося 27 червня 1964 р., з сотисячною присутністю шанувальників. 27 червня стало Українським днем у США.

Найоригіналіший пам'ятник нашому Праведному існує в Італії, у м. Римі. Зображений Шевченко у строї римського патриція, котрий вказує народу дорогу до історичної слави.

В Україні, у м. Чернігові, існує також вишкочковий пам'ятник Шевченку. У молодому віці, студент Петербурзької Академії Мистецтв напевно, жде на лавці друга-українця, щоб поговорити про Україну, Дніпро, про Січ та волю...

*Було колись – в Україні
Ревіли гармати;
Було колись – запорожці
Вміли панувати.
Панували, добували
І славу, і волю!*

В Україні, у м. Харкові, на боковій фасаді сімнадцятиповерхового будинку імпонує графіті з портретом Шевченка, площі понад 500 кв. м, розмір гідний сторінки Гінес-буку.

... Але пам'ятник створений Шевченком протягом цілого свого життя – його невмирущий КОБЗАР – , цоколь якого складають надлюдська енергія і Божественна сила, надані йому для духовного поборення безпощадного «голіата», це його найцінніший подарунок рідному народу, це українська творча вежа до Саду Божественних Пісень, по котрій піднімається постійно українська література, культура взагалі.

Ключами для входу до цього Райського Саду є Шевченкові 235 поетичних творів. Один вірш – це одна сходинка! Перед нами 235 сходинок.

Піднімайтесь, брати мої!..

Євсебій ФРАСИНЮК

У США, у м. Вашингтоні.

На Волині, в Україні, у м. Ковелі.

В Австралії, у м. Канбера.

МІЖНАРОДНИЙ ДЕНЬ РІДНОЇ МОВИ У БУХАРЕСТСЬКІЙ ФІЛІЇ СУРУ

Не забудь,
Учись, мій хлопче, відмінником будь,
Люби і поля, і діброви!
І де б ти не був, де б не жив, не забудь
Своєї української мови.

Володимир Сосюра

У фестивальному залі Бухарестської філії Союзу Українців Румунії відбулася подія «Міжнародний день рідної мови» під головуванням письменника Михайла Трайсти.

На подію прийшло багато людей, між якими представник Посольства України в Бухаресті, Радник-посланник Євген Левицький, письменники Михайло Михайлюк, Корнелій Ірод, представник Радіо Інтернаціонал, радник СУРУ Христина Штірбець, бувший голова бухарестської філії пані Ярослава Колотило, група студентів бухарестського українського філологічного відділення, керована лектором др. Альоною Біволяр, Юрій Мунтяну, член Комісії з етики і спірних питань СУРУ, представники української громади Бухареста та симпатизанти СУРУ.

На відкритті голова Бухарестської філії Михайло Трайста передав вітання від голови Союзу Українців Румунії, депутата Миколи Мирослава Петрецького. Він підкреслив роль Міжнародного дня рідної мови та його походження: «Походженням проголошення міжнародного дня рідної мови був День руху мови, що відзначається в Бангладеші з 1952 року в пам'ять студентів, убитих поліцією, які виступали за визнання бенгальської мови в Пакистані (тоді країна Бангладеш належала до Пакистану). У той час група студентів університету Дакки брала участь у маніфестації за визнання бенгальської мови, яка є однією з мов на території Пакистану. Пакистанський губернатор постановив у 1948 році,

що урду є єдиною офіційною мовою в Східному та Західному Пакистані, але населення Сходу (згодом Бангладеш), яке говорило бангладешською мовою, створило рух протесту, який співпадав з маніфестацією студентів університету Дакки 21 лютого 1952.

Держави-члени ЮНЕСКО зобов'язалися захистити і відродити багате культурне розмаїття шляхом заохочення мов як форми спілкування, взаємодії та взаєморозуміння між різними народами.

Починаючи з 21 лютого 2000 року, у штаб-квартирі ЮНЕСКО в Парижі вперше святкувався Міжнародний день рідної мови, вдруге в 2001 році – в Афінах.

Заснування Дня рідної мови має велике значення. За оцінками фахівців, із 6000 мов, які нині існують, більшість знаходиться під загрозою зникнення у найближче десятиріччя. Привертання уваги міжнародної спільноти до цієї теми – важливий крок до визнання необхідності захистити різноманіття культур.

В Україні Міжнародний день рідної мови відзначається з 2002 року, коли з метою зміцнення державотворчої функції української мови, спри-

яння вільному розвитку і використанню російської, інших мов національних меншин України, Президент України підписав відповідне розпорядження про відзначення Міжнародного дня рідної мови.

Далі голова філії запросив до слова представника Посольства України в Румунії, Радника-посланника Євгена Левицького, котрий пере-

Корнелій Ірод, письменник

дав вітання від Посольства України в Румунії та Його Ексцеленції Посла Олександра Банькова.

Пан Євген Левицький підкреслив роль мови у суспільному житті. Прочитав румунською мовою вірш молдовського поета Алексея Матесевича «Наша мова», а опісля він сказав: «Я дозволив собі перекласти на українську мову вірш поета Алексея Матесевича «Наша мова» не як дослівний переклад, а використати тільки ідею»:

*Наша мова – це скарби,
Що від предків нам зісталась.
Наша мова це намиста,
Що над ланом розсипались
Наша мова то є пісня.
Про домівку, про родину,
Про веселку над горами,
Після дощову годину.
Полум'ям є наша мова,
Що зігріє нас з тобою.
Наша мова це той прапор,
Що наш гнів підняв до бою.*

Він також згадав присутнім, що 18-21 лютого 2014 року на Майдані у Києві, щоб зберегти свою свободу, свою гідність, свою рідну мову, загинуло понад 100 людей і запросив до хвилини мовчання.

Письменник Корнелій Ірод підкреслив: «Кожна мова для рідного народу найкрасивіша, люди, які увічнюють мову, використовують її як інструмент спілкування, але ті, хто її прикрашає, – це письменники, і не будь-які письменники, а письменники генії. Кожен народ завдячує такому генію модернізацію мови, піднесенню до найвищого рівня розуміння. Без сумніву, ніхто не може заперечити, що той, хто підняв українську мову на найвищий рівень – це Шевченко. Правда, він користувався мовою народу, але прикрасив її, збагатив її, дав стільки нюансів, що ті, хто нехтував існування

На скрипці – Наталка Панчик-Колотило,
на гітарі – Дан Васілеску

МОВА РІДНА, СЛОВО РІДНЕ

Українська тімішоарська радіопередача уже понад 20 років на середніх хвилях 630 KHz, у неділю, передає українські пісні, українське слово. А уже понад 10 років, з 18.00 до 19.00 години, українська мова стала «княгинєю» румунського радіо.

Не одному з наших українців нелегко розмовляти українською. Ось кілька правил, які можуть їм допомогти в цьому.

Розпочати радимо з виконання 8 простих правил:

1. Спілкуйтеся українською скрізь, не боячись робити помилки, не дарма ж кажуть, що на помилках вчаться;

2. Дивіться фільми та мультфільми з українським дубляжем. Для початку радимо переглянути сучасні українські фільми, які не тільки допоможуть вдосконалити словниковий запас, а й подарують незабутні емоції від сюжету та гри акторів.

3. Віддавати перевагу українській музиці, при чому це не обов'язково популярні та мега відомі виконавці та гурти. Є величезна кількість не менш цікавих виконавців та музичних проєктів. Знайти та насолодитися цими виконавцями можна або на хвилях деяких радіостанцій (наприклад, Радіо без цензури, Є! Радіо, Рок Радіо) або на деяких популярних каналах у Youtube (наприклад, UAmusic, MVUA, Українська естрадна музика, Musicinua).

4. Читати книги та інші видання українською. Читання допоможе поповнювати словниковий запас та без особливих зусиль запам'ятати орфографічні та стилістичні особливості мови. Для читання кожен зможе знайти щось цікаве практично в літературних жанрах, починаючи від класичних творів відомих письменників до романів та поезій сучасників.

5. Знайти собі соратника, який би погодився разом з вами переходити на українську.

6. Пишучи пости в соцмережах та роблячи пошукові запити в мережі інтернету використовувати українську. Якщо з соцмережами все більш менш зрозуміло, то ви будете здивовані скільки корисної та цікавої інформації можна знайти рідною мовою.

7. У родині (де це можливо!) розмовляти українською, особливо важливо спілкуватися з дітьми українською.

8. Спілкуватися та листуватися з колегами та друзями українською.

«РІДНА МОВА – НЕ ПОЛОВА
ЇЇ ЗА ВІТРОМ НЕ РОЗВІЄШ»

українське прислів'я

**Сімона ЛІБЕР-ЛЕНКРЕНЖАН,
кореспондент**

української мови, мусили її визнати».

Також взяла слово пані Альона Біволяр, лектор др. українського філологічного відділення, котра передала вітання з боку декана та директора департаменту слов'янських мов Бухарестського університету, вона підкреслила роль рідної мови у формуванні дитини.

Подія продовжилась артистичною програмою, у якій виступили: група студентів бухарестського українського філологічного відділення, які прочитали вірші українських поетів і заспівали кілька пісень. Дуєт у складі Наталії Панчик-Колотило, перша скрипка у оркестрі Ateneul Român, та Данієла Васілеску (гітара), котрі зачарували своїм виконанням присутніх.

Тереза ШЕНДРОЮ

Фото авторки

Шевченко і Негостина

З досить давніх часів Тарас Шевченко «жив» у Негостині. Його невмирущий «Кобзар» промовляв, наприклад, до негостинців устами Григорчука-Маника, який знав напам'ять цю священну книгу українського народу. Учні навчалися у школі його поезії, у Негостині була і за часів комунізму вулиця ім. Т. Шевченка.

«Кобзар» належить до найволелюбніших книг усіх часів, бо вершини Шевчекової поезії – це спів і уславлення свободи, наскрізь пронизані вірою в незалежність людини, яка ніколи не змиряється з безправством, рабство ніколи не стане для неї за норму існування» – пише письменник Корнелій Ірод у передмові до «Кобзар» від першодруку до сучасності». А негостинець Іван Кідешук пише у збірнику «Шевченко у піснях»: «Кобзар» – це книга поета-пророка, християнська книга, в якій закарбовані не тільки ліричні іпостасі Правди, Волі, Любові і братолюбства, але й наука про начало, бо містить вона у своїм центрі образ матері: матері-Землі, матері-України, жінки-матері з дитятком своїм і матері Марії».

Тепер перед негостинським будинком культури, який зараз на ремонті і який колись носив ім'я Івана Франка, а тепер Назарія Яремчука, стоїть погруддя Тараса Шевченка, подароване 1999 року Україною. Його привезла делегація і сказала, що відтепер тут буде його місце. До свого встановлення на постаменті погруддя стояло у мене на подвір'ї, тому що моя хата сусідствує з будинком культури, директором якого був мій муж Мірча, тепер покійний, який був щирим українцем.

Ми погруддя хоронили від дощу і граду, а восени знову прибула українська делегація з майстрами, які почали роботу над пам'ятником великому Кобзареві.

На початку жовтня 1999 року у Негостині відбувся великий український фестиваль і з цієї нагоди був відкритий пам'ятник.

З високого постаменту Тарас Шевченко дивиться на нас і наче має надію, що всі українці будуть жити у мирі і злагоді.

Відтоді у березні негостинці вшановують пам'ять поета-пророка, складають йому низький поклін, ставлять до підніжжя погруддя вінки і квіти.

Багато видатних людей перебувало відтоді у Негостині, вони неодмінно приходили до пам'ятника Тараса Шевченка, а серед них був і великий український поет Іван Драч.

Феліція ГРИГОРАШ

ВШАНУВАННЯ ПАМ'ЯТІ ТАРАСА ГРИГОРОВИЧА ШЕВЧЕНКА

За доброю традицією, яка передається із покоління до покоління, Союз Українців Румунії разом з учнями та викладачами Педагогічного Ліцею імені Тараса Шевченка щорічно вшановують пам'ять Великого Кобзаря покладанням вінків до його погруддя.

20 березня 2020 року всі присутні хвилиною мовчання вшанували пам'ять Тараса Шевченка, ставили квіти, учні декламували вірші та проспівали «Рече та стогне Дніпр широкий», св'ященник Української Православної Церкви міста Сігету Мармаціей Микола Лаурук провів поминальну літургію.

У цьому році минає 206 річчя з дня народження геніального поета та художника. Як скарб дорогоцінний, як святиня лишаються для нас його твори.

Світлий образ Великого Кобзаря, безсмертна могутня сила його таланту, проникливість і глибина його думки, мужність і ніжність його лірики, гострота і пристрасність його слова пройняті самовідданою любов'ю до батьківщини, до свого народу.

Кобзаря вважають українським Пророком, чие поетичне слово було актуальним у XIX столітті, і не менш значиме сьогодні.

*«Радуйся,ниво непоплитая!
Радуйся,земле,не повитая
Квітчастим злагом!Розпустишь,
Рожевим крином процвіти!»*

*І розцвітеш,позеленієш,
Мов Іорданові святис
Луки зелені,береги!»*

(Ісаїя.Глава 35)

Ярослава ШТЕЛЯК,
кореспондент

Міжнародний день рідної мови в Ясах

«Свої мови рідної і свого рідного звичаю вірним серцем держитеся. Тоді з вас будуть люди як слід, тоді з вас громада буде шанована і вже на таку громаду ніхто свої лапи не положить».

Пантелеймон КУЛІШ

Без мови не існував би світ. Мовою ми думаємо, спілкуємося, творимо. У різних країнах світу люди сьогодні говорять близько на 6000 мовах. У нашому місті

Ясах є носії вірменської, єврейської, італійської, грецької, української і російської мови. Кожна з них є рідною для кожної

меншини, а для взаєморозуміння – це румунська мова.

22 лютого в залі «Діотіма» будинку культури «Михай Урсаки» Яської мерії відбувся симпозіум, присвячений Міжнародному дню рідної мови.

З цього приводу відбулася музично-поетична святкова програма та презентація книги «Ліричні метаморфози», збірка віршів поетів, що представляють меншини Яс. Вона була представлена публіці письменником Лівіу Апетроає та пані Бриндушою Тимаш, директором видавництва «Арс Лонга».

Представники етнічних громад Яс: Альберт Лознеану – представник єврейської громади, Дойна Тофанеску – представник грецької громади, Валеріу Іванов – голова громади руських липованів, Віктор Григорчук – голова Яської філії Союзу українців Румунії, Штефана Агоп – представниця Яської філії Союзу вірмен Румунії у своїх промовах представили деякі заходи, що проводить кожна громада, зосереджуючись, зокрема, на питанні збереження та просування культурних традицій та рідної мови

Доповідачами також були Крістіан Тамаш – дослідник арабської культури, Валеріу Мардаре, професор нео-грецької

мови та Дарія Тенасука, представник вірменської громади, один із ініціаторів проекту.

Актори Михайл Афлоарей та Тудор Андрей Остафіє декламували вірші з нещодавно опублікованої книжки «Ліричні метаморфози», а сопрана Марина Порумб відтримала музичний мікро-концерт.

Вечір пройшов у теплій і дружній атмосфері і став черговим яскравим прикладом поваги до рідної мови і небайдужості до її долі.

Сьогодні рідна мова, як і любов до рідної землі, залишається невичерпним джерелом сили і мудрості нашого народу. Вона є основою самобутньої і багатогранної культури, багатогранної і різножанрової літератури кожної із меншин, які проживають за кордонами своєї країни.

Віктор ГРИГОРЧУК
Голова Яської філії СУРУ
Фото автора

Можливо, повитуха, яка весною 30 березня 1950 року приймала з лона Ярини Корсюк немовля, сказала щасливій матері, що в неї народився ще один «парубок» (первістком був Михайло), з якого вийде господар – навчатиметься теслярства від батька, оратиме ниву, плекатиме сад. Бо така була традиція на селі, а марамороське село Луг над Тисою не могло бути винятком.

Та мойри (три богині долі, які за давньогрецькою міфологією прядуть «нитку людського життя») вирішили інакше: хлопчик, якого нарекли Миколою, буде ходити до високих шкіл, він стане професором і визначною постаттю у царині рідного українського письменства.

Навчався Микола у сільській школі, згодом закінчив Сігетський український ліцей, а опісля українську філологію у Бухаресті. Знаю його з студентських років, коли Микола, начитавшись дуже багато літератури (української і румунської), почав писати вірші. Першим його літературним наставником був професор Стеліан Груя Яцентюк, котрий мав непомильну інтуїцію на зарод-

кові таланти і заохочував молодих студентів писати.

Хай це виглядає нескромно, але і я можу говорити про свій «причинок» до його майбутньої творчої стезі. Та, на відміну від Стеліана Груї Яцентюка, я був категорич-

ним порадив початкуючому поету рішуче порвати з сентиментально-романтичним віршуванням і перейти до «справжньої» поезії. Не знаю наскільки моя порада подіяла, але молодий поет стрімко виростав і вже у 22 роки у видавництві «Критеріон» вийшла його перша збірка поезій «Нащадки сонця», яку професор Яцентюк назвав «Хоралом чародійних дзвонів».

Тоді у нашій поезії вже був Іван Ковач, був Михайло Небиляк, і Микола Корсюк став у ній виразним консонантним голосом. Потім прийшли збірки «Ворота», «Монолог дерева» (одна з вершин нашої поезії), «Монолог», «Яйце-райце». Проявився Микола Корсюк і як обдарований прозаїк: «Роздоріжжя», «Чужий біль», «Сюжет для новели» і «Ні Бог, ні люди».

Як редактор у видавництві «Критеріон» Микола Корсюк видав понад 200 заголовків українських книг.

З роси і води тобі, Ювіляре!

Подаємо добірку поезій Миколи Корсюка

Михайло МИХАЙЛЮК

ВІТЧИЗНА

Ти – старе прадідівське дерево,
Яким ми пливемо зорями.
Ти – листкове небо, небачені сліди,
А ми такі, як ми, – слова,
Що колишуть в очах ненароджені трави.
Ти – море, ми – корабель чудес
І каменів хотіння.
Ти – око, а ми – сльоза,
Що падає у наші очі
І затікає у наше коріння.
Ти – яблуня, ми – листя для поживи
майбутніх коней, що скачуть
У нервах волосяних вод.
Ми народжені вчора.
Вчора для завтра,
І завтра для вчора.
Ти – око, ми – зір.
Ти – небо, ми – сонце.
Ти – тіло, розтягнуте
На чотири боки простору,
Ми – чотирибоке серце.
Ми – народжені і ненароджені надії.
Ми є, і нас немає.
Ми були може,
Може є,
Може будемо,
Але ти завжди будеш.
Може, ми – це ти,
А, може, ти – це ми?
А, може, все це – ми?

КОНІ ДИТИНСТВА

І
Клюють тополь вершечки зорі кострубаті,
Завмерли пальці вітру на тілі божих сліз.
І руки трав спадають, мов самоцвіти
сонця,
Печер казкових діти тручають камінь-віз.
Біжать дитинства коні і павутина сонця
Цвіте у роті тіней; мури ярих мовчань
Кружляють у долонях; гадюки з скла
Дзвенять, мов поцілунки олов'яних питань.

Клубочиться лілея; морська роса комет
У борознах згоряє; крутих ангелів дня
Вгинається колиска; біжать десь дикі коні
Прозорі, немов тіні, сліпі, немов вода.

II

За вами, мої коні, більше я не плачу.
Просив я вас: «Скачіть по білих сонця щитах, –
Пасіть волосся гілля, іржіть ви у руках,
Горіть же ув очах, долонях сонних
штиках».

Не слухали мене, сліпі ви мої коні,
Покинули мене, мов крил нічна турбота.
Вперед шарпнулись ви туди, аж ген, далеко,
Снопами де буття – горять нові ворота...

III

Біжіть, мої ви коні, а я помолюсь знов,
Щоб разом у дорозі ми усе вівек горіли.
Біжіть, мої ви коні, а я помолюсь знов
За те, що ви мене покинули й прозріли...

БУТИ ДЕРЕВОМ

«Непомічена прийшла людина.
Непоміченою тихо вмерла.
Стань! Тяжка провина безневинна
Крила над тобою розпростерла.»
І. Драч

Соняхово вечір клониться у очі
І росте за тином мамина туга,
Хто із нас, прохожих, деревом тим стане,
Що по край дороги гілля простяга?

Найважче на світі
бути деревом.
Вміти шелестіти,
плоти родити
і пахнути.
Найважче бути деревом
розгалуженим на весь світ,
протистояти бурі,
протистояти спеці,
глибоко заглибившись в землю,

пити її трунок.
А ще важче
бути деревом
чийогось життя,
чисісь радості,
чийогось смутку,
стояти при дорозі,
вітати подорожніх,
їх тінню своєї душі захищати,
і бути троном зеленого бога.

А найважче
бути деревом нічим,
з широкозорими очима,
і стояти міцно на своєму місці
на своїй одній-єдиній нозі,
бо земля крутиться,
крутиться,
і дуже легко
можна посковзнутись.

А найважче за все
бути деревом.
Справжнім деревом,
і вмирати стоячи...

МУДРІСТЬ

Спізнати світ, неначе власну совість...
Осмисливши його, й собі гляди,
Щоб перелитись, наче цвіт, в плоди,
А потім знятись понад тимчасовість.

І розчинитись в ньому назавжди,
Продовживши життя твого повість,
І наче добра надвесняна провість,
Холодним цвітом понад ним зійти.

Є в тому суть висока і глибинна,
Як в радості просвітлюється сум
І воскреса красою журавлина
Печаль тривожна піднебесних дум,
І є краса у тузі безневинна, –
Як дерево у мудрості задум.

Радісна пора року, весна, коли вся природа оживає, приносить нам радісне свято: Благовіщення Пресвятої Богородиці. Це чудесне і таємне свято, коли ми можемо зрозуміти смиренність Бога, оскільки Він з великої і безмежної любові до нас погодився з'єднатись з людською природою в Особі другої Його іпостасі - Сина Божого, Діва Марія будучи обрана для цієї важливої місії: народити майбутнього Спасителя людства. Благовіщення Пресвятої Богородиці - одне з головних свят у православному календарі. Це день, коли Архангел Гавриїл явився Пресвятій Діві Марії та повідомив їй благу вість, що вона непорочно зачне дитину від Святого Духа і народить Сина Божого - Ісуса Христа. Відмінним було народження Діви Марії, відмінним було її дитинство, яке вона провела від 3-ох до 15 років у Храмі Божому, чудовим було її Благовіщення, коли Вона у молодих своїх роках, будучи заручена із стареньким Йосифом, має видіння Ангела, котрий звіщає їй Божий план для всіх людей. Розмова між Ангелом та Марією дивує нас тим, що Марія не лякається, що до неї говорить сам Ангел Божий. Якби до нас звернувся Ангел, то думаю, що великий страх нас би охопив. Але Діва Марія не страхалася, бо Вона пристосувалася до ангельського світу, оскільки Вона багато років провела у Храмі Божому, де розмовляла з Богом у молитві. Вона відповідає Ангелу: «Як це станеться, коли я не знаю мужа?» Це запитання є одним з аргументів про її невинність, про велику правду, яку наша православна церква проповідує, а саме, що Пресвята Діва була дівою перед народженням Ісуса і залишилась Дівою аж до смерті.

Отож, Ангел запрошує Марію, щоб вона прийняла цю велику честь - стати Матір'ю

Благовіщення Пресвятої Діви Марії

Божого Сина. Вона відповідає позитивно, кажучи: «Нехай станеться зо мною по твоєму слову!» У ту хвилину Марія завагітніла. Вона народить того, хто буде названий по народженні Ісусом. Зачаття відбулося від Святого Духа, Йосиф не будучи природним батьком Ісуса. Треба всім нам знати, що Марія була вільною відмовитися від цієї великої відпові-

дальності. Ми, християни, повинні усвідомити, яку велику заслугу зробила Марія всім нам. Саме тому ніхто не може стверджувати, що любить Бога, а Пресвяту Діву - ні. Вона прийняла великий дар Бога, бо через неї Бог здійснив свій план. Якщо Пресвята Діва Марія прийняла у своє серце благу вістку про майбутнє народження Нею Спасителя світу, могли б ми сумніватися у тому, що Вона не може допомогти нам, коли ми звертаємось з щирою молитвою до Неї? Якщо Бог Отець довіряв та дав їй таку головну місію й тайну, то я, звичайна людина, можу подумати, що вона не зможе допомогти мені? Якщо Ангел Небесний привітав її: «Радуйся, благодатна, Господь з тобою!» а я, проста людина, могла б щось лихо подумати про Неї? Чи я справжній християнин, якщо кажу, що Бога люблю, а Його Матір - ні? Це лише кілька запитань, над якими ми повинні уважно подумати та на які повинні відповісти, оскільки лише таким чином ми зможемо самі здати собі справу чи служимо ми Богові як годиться, так як служили Йому Святі Отці. Ми, православні українці, святкуємо кожного року Благовіщення Пресвятої Діви 7-го квітня. Хоча цей день припадає у Великодній піст, церква дозволяє їсти рибу, тому що це радісне свято для Всього світу. Слід не забути, що з давніх-давен наші люди знають одне: до Благовіщення не робитися із землею, тому що земля і вся природа відживає після Благовіщення. Нехай у цей святий день кожному дому сонце дарує промені доброти. Бажаю Вам гарних вісток, добра і любові!

**Іван ЮРЧА, отець Української
Православної Церкви села Бистрий
Мараморського повіту**

РІДНА МОВА – МАТИ РІДНА

29 лютого Мараморська філія СУРу організувала дві головні події, а саме: Міжнародний день рідної мови та Симпозіум «Роль української жінки в суспільстві».

З цієї нагоди в місті Сігету Мармаціей в цих подіях брали участь депутат Микола Мирослав Петрецький, голова СУРу, Мирослав Петрецький – голова Мараморської філії, інспектор по спеціальності Маріана Доброцька, директор Педагогічного ліцею імені Тараса Шевченка Василь Куриляк, директори шкіл, представники місцевих організацій СУРу, викладачі та учні.

Урочисте відкриття почалося з стартуванням Повітової олімпіади з української мови та літератури в Педагогічному ліцеї імені Тараса Шевченка, де всі учасники зійшлися. Це надало усім учасникам можливість, маючи на увазі таку значну дату, наголосити на важливості збереження рідної мови та її ролі у поширенні української культури і традицій, а також підкреслити роль жінки у збереженні таких цінностей.

В продовженні голова ОЖУР Ледія Співа-

люк побажала всім присутнім жінкам щастя, здоров'я і наснаги у збереженні та просуванні культурних, соціальних і духовних цінностей всієї української спільноти.

Адже кожна нація має багату культуру, величезний скарб, який складається з цінностей, надбаних багатьма поколіннями. Покровителька цього скарбу являється жінка, мати, котра з прадавніх часів і до наших днів узаконує життєву мудрість у способах життя. Ця мудрість – уміння зберігати наші звичаї, обряди, фольклор, адже в них – світовідчуття, світогляд та світосприймання нашого народу. Бо лише через її талант проявляються та обґрунтовуються взаємини між людьми, цінність духовної культури окремої людини і народу взагалі.

Народна творчість дуже тісно пов'язана із звичаями, що являють собою закони, якими спільнота керувалась і керується щоденно.

Як і рідна мова, звичай об'єднують людей. Обряди охоплюють все життя людини – від народження до смерті. Сімейне життя традиційно супроводжується різноманітними обрядами та ритуалами – все завдяки жінці та матері. Наші жінки, матері протягом всього свого життя зберігають, навчають, передають

майбутньому поколінню все те, чого їм залишили їх матері.

Яку мову вважати нам рідною, як не ту, що почули її вперше від мами. Це наша рідна мова неповторна, мелодійна і співуча, ніжна і багата, бо ввібрала в себе гомін дібров і лугів, полів і лісів, духмяний п'яний запах нашого рідного Мараморського краю.

Радіємо, що все це, починаючи із мови і кінчаючи звичаями, відроджується завдяки викладачам, юнакам і дівчатам, які ще знаходять собі часу для вивчення старовинних пісень, обрядів і танців, а Союзу Українців Румунії за підтримку.

Хай український дух і мова завжди супроводжають нас в житті!

Мова як і мати – безцінні скарби народу.

Святкування Дня рідної мови та української жінки закінчилися концертом за участю учнів українського відділу середньої школи з Вишньої Рівни, середньої школи з села Бистрий, вокального гурту «Веселка» з Луга над Тисою та вокального гурту «Червона ружа» з села Великий Бичків.

**Ярослава ШТЕЛЯК,
кореспондент**

Х-ий випуск Повітового конкурсу «СВЯТО РІДНОЇ МОВИ»

повіт Сучава, Балківці – 22 лютого

Мова – втілення думки. Що багата думка, то багата мова! Любімо її, вивчаймо її, розвиваймо її! Борімся за красу мови, за правильність мови, за поступність мови, за багатство мови!

Максим РИЛЬСЬКИЙ

Скільки запитань про вагомість та роль рідної мови у формуванні людини, стільки – та ще й більше – відповідей, визначень, аргументів. Якщо заглянути на цю тему у сьогоднішні засоби мас-медіа, головню в інтернет, то зараз привертає увагу з боку нібито ширих не-науковців так званий настійливо пропагований, сучасно-прагматичний погляд відносно значення мови: Це, взагалі, засіб комунікації, знаряддя для формування думок!... Панове не-науковці, це тільки кінцеве визначення рідної мови, чи мови взагалі, із багатьох першорядних визначень. Г.С. Сковорода сказав би, що визначає рідну мову хвостом, а не головою!

Рівень середньої освіти дозволяє легко зрозуміти, що рідна мова – це мова твоєї рідні, твого роду, якою твої родичі уводять тебе у світ духовних та матеріальних надбань твоїх батьків, дідів і прадідів, створених упродовж віків, а то й тисячоліть. В цьому початковому пізнанні людина впізнає саму себе та усвідомлює власне місце у вимірах простору і часу, тобто самоідентифікується. Рідна мова – це фундаментальне посвідчення людини у людському світі, це правильна відповідь на запитання «звідки вона», «хто вона», «чиїх батьків», це найсолідніша точка опори у її буттєвому проході.

Якщо додамо, що в рідній мові закодовані генетично етико-моральні засади міжлюдських відносин роду, віками передані рідними традиціями, звичаями та обрядодіяннями, виплекані мудрим гармонізуванням життєвих потреб людини з плодючістю землі та силою природних стихій, то порушуємо ідею найголовнішої її ролі в гармонійному інтегруванні людини у доступні їй координати Всесвіту.

Мабуть, не випадково це інтегрування набирає неймовірної потужності у періоді

так званого «мозкового вибуху», приблизно між 2 та 3 роками дитинства саме на рідній мові, коли надбані поняття або, скажімо, первинні нейронні сполучення входять у нову течію життєвого руху – відчуття та мислення. Цей родовий скарб – найсолідніше підґрунтя для подальшого пізнання людиною Всесвіту.

*

Напевно так міркували і викладачі **Анка Майданюк-Штюбіану** та **Конвалія Григорійчук** загальної школи Балківці Сучавського повіту, коли тому десять років склали проект конкурсу «Свято Рідної Мови», спочатку на рівні громади, потім на повітовім, а кілька разів сягнуто міжповітового рівня. Ідея вшановувати рідну мову у формі конкурсу скоро проявила свої позитивні ознаки – як викладачі-наставники, так і учасники-учні мобілізували максимально свої творчі потенціали та артистичні здібності, створювали під час конкурсу моменти глибоких емоцій, відчуття гідності в приналежності до рідного духовного та матеріального простору.

Не меншої вагомості надали цьому конкурсу в якості і організаторів місцеві авторитети – примар громади Балківці **Василь Шойман** та директор координатор загальної школи **Секстілія Герасе** – , а також представник Повітового шкільного інспекторату, голова повітової філії СУРу **Ілля Савчук**. Вони привітали учасників та публіку тепло-щирими словами.

Василь Шойман: Насамперед gratulую організаторів цього насправді Свята рідної мови, а це в особах викладачів Анки Штюбіану та Конвалії Григорійчук! Їхній проект плідно працював на благо вшанування рідного слова, що є потужною запорукою збереження рідних звичаїв та обрядодіянь, традиційно переданих з покоління в покоління.

В однаковій мірі хочу подякувати інспектору **Іллі Савчуку** та директорці **Секстілії Герасе** за їхню підтримку та залучення до організування даного заходу. Заслужують щирої подяки і родичі дітей-учасників за створені умови дітям приготуватись як в школі, так і вдома.

Вітаю і дякую за присутність вокальному колективу с. Димки, (Україна), очоленому викладачами **Веронікою Барбазою** та

Миколою Стрельчуком. Учням-учасникам багато успіхів та найвищого преміювання!

Секстілія Герасе: Щиро вітаю всіх Вас, як учасників так і гостей, глядачів у цілому! Свято рідної мови – це одна із найважливіших культурних подій кожного етносу, якою вшановується національна ідентичність і в тому числі відкриваються та просуваються таланти, специфіка, що відокремлює кожного, але й гармонізує всіх у вінку національної культури. Діти-учасники пригтовляються у школі, в адекватному культурному середовищі, а це є солідною запорукою правильного їхнього духовного формування. Як меншини, так і національна більшість, навчались протягом часу одні в других, а це на обопільну користь, бо створили духовні цінності, які передаються поколіннями. Збереження традицій та зви-

чаїв, вшанування особистостей рідної культури створили вагомий етико-моральні цінності, на засадах котрих існує взаємна повага, порозуміння та співпраця. Бажаю всім міцного здоров'я та успіхів у конкурсі!

Вероніка Барбаза (Директор Музею Ольги Кобилянської, с. Димка): Доброго дня, дорогі друзі! Ми дуже раді бути поруч на такому великому святі – Святі рідної мови! Щиро дякуємо за запрошення і надіємось на наступну зустріч у нашому селі! Село Димка подарувало українській та світовій літературі Ольгу Кобилянську, а те, що вона народилась і провела значну частину життєвого шляху у вашій Буковинській стороні, міцно об'єднує всіх шанувальників її мистецького слова.

Свято рідної мови – це свято душі! Адже рідна мова – мова колискова, мова, яку вперше чуємо від самого народження та від найближчих нам осіб: батьків, дідів, часто прадідів. Рідною мовою пізнаємо світ і тому вона не забувається поки існує світ! Успіхів учасникам конкурсу і ждемо Вас у нашому Музеї!

Ілля Савчук: Вітаю щиро всіх зі Святом Рідної мови! Обіцяю бути коротеньким у моєму слові, але передати вам найщиріші вітання від депутата української меншини в Парламенті Румунії та голови СУРу **пана Миколи Мирослава Петрецького**. Вважаю це за честь і в тому числі доказом його щирого піклування та вагомості підтримки у плеканні рідної української мови, у просуванні рідної культури – найголовнішої діяльності нашої організації. З об'єктивних причин він не зміг бути присутнім на нашому святі, хоча бажав щиросердечно цього!

Даний конкурс розгортається за проектом місцевих викладачів української мови та не в останній мірі за фінансовою підтримкою СУРу.

Євсебій ФРАСИНЮК

Фото автора

(Закінчення на 9 стор.)

Х-ий випуск Повітового конкурсу «СВЯТО РІДНОЇ МОВИ»

повіт Сучава, Балківці – 22 лютого

(Продовження з 8 стор.)

Поздоровляю всіх і бажаю щоб учні-конкуренти представились на високому рівні!

Десятий випуск конкурсу розпочато поетичним моментом «Літературні злиття» – декламуванням віршів з ліричної творчості відомого сучасного українського письменника в Румунії **Михайла Гафії Трайсти**, момент приготовлений викладачем Конвалією Григорійчук.

Конкурс, по суті, розгортав діяння по чотирьох секціях:

1. Есе на тему «Рідна мова в моїй школі»;
2. Складання твору на вільно обрану тему;
3. Представлення народного костюма;
4. Артистичні моменти;

У першій секції взяли участь учні гімназійного курсу навчання та ліцеїсти, у другій – від початкового курсу до ліцею, у третій – гімназійний курс та ліцей, а в четвертій – у підрозділах поезія, пісня і танці, залучено всі рівні навчальних курсів.

Членами журі були письменники та культурні діячі: Михайло Гафія Трайста, Іван Кідешук, Євсєбій Фрасинюк, Іларія Пушка, Зірка Янош, Феліція Григораш та Ілля Бербенчук.

До секції Есе належало, як підвідділ, представлення діянь вшанування рідної мови у школах учнів-учасників в конкурсі у формі пауер-пойнт, те що збагатило в значній мірі інформації як журі, так і публіки, про старання учнів плекати рідну мову, вписуватись нею у світ культурних цінностей.

Удостоєні преміями **Найкраще есе** стали учні трьох шкіл: **Анна Шойман**, сьомий клас, Балківці – перша премія, **Делія Параскева Ясіновська**, восьмий клас ЗШ Палтіну – друга премія та **Патріція Еліза Мехно**, восьмий клас, Вишня Бродина – третя премія.

У виявленні творчих здібностей відзначились учні-учасники у другій секції в такому порядку:

1. Анна Шойман, VII-ий кл. ЗШ Балківці – I премія;
2. Ілінка Теодора Савчук, VIII-ий кл. ЗШ Палтіну – I премія;
3. Теодора Сергі, VII-ий кл. ЗШ Вишня Бродина – II премія;
4. Франческа Біанка Мехно, VII-ий кл. ЗШ Вишня Бродина – III премія;

5. Алекс Оштепок, XI-ий кл. Нац. Коледж «Лацку-Воде», Серет – I премія;

6. Наташа Шойман, XI-ий кл. Нац. Коледж «Петру Рареш», Сучава – II пр.

Викладачі-наставники, в тому самому порядку, це Анка Майданюк-Штюбіану, Константина Бурсук, Джета Добрянська, Антонета Крайнічук та Лучія Міжок, останні дві для рівня ліцею.

У третій та четвертій секціях взяли участь учні-конкуренти з шістнадцяти загальних шкіл та двох ліцеїв повіту Сучава, від 1-2 представників до цілих вокальних чи хореографічних гуртків. Змагались вони щиро, віддано, під впливом неперорочного хвилювання, у представленні народного рідного строю, у декламуванні віршів з української літератури, у піснях і танцях, та не в останній мірі у виконанні ролі персонажів звіриного світу в інсценізації української народної казки «Рукавичка».

Наіменувати кожного конкурента чи гурток, уточнити зайняте місце з суто статистичної точки зору було б цікаво, але, як член журі та за власним поглядом, вважаю більш важливими такі факти: Учні і викладачі показали, що не шкодують зусилля представитись якнайкраще, що плекають рідну мову щиро, що відкривають таланти і наголошують на те, що є притаманне чи окремо-му учневі, чи окремій місцевості. Щодо мови я кланяюсь перед правильно засвоєним літературним висловом, але не можу не оцінити соковитість та барвистість українського говору сіл Шербівців чи Калинешт, Негостини, Балківців чи Марицеї, або нашого гуцульського регіону.

Моє останнє твердження було б, принаймні, неповне, якщо не подав би хоч один приклад. І так, учениця Патріція Еліза Мехно із ЗШ Вишня Бродина у своїм есе «Українська мова в моїй школі» каже: *...тепер 30 років діти приходили до школи не знаючи ні трохи румунської мови, а зараз акуратно навпаки. Це означає, що існують певні труднощі у вживанні української рідної мови, головню на уроках, але дітям роз'яснюють суть труднощів, учителі і родичі, те що непогано... А коли говорить про роль сім'ї у вихованні дитини на рідній мові, то просто чарує: ... але ніколи не треба нам забути де живемо, з якої землі годуємося, але і звідки наше походження, звідки приходять та солодка мова, в якій чуємо пісні, колядки, в яких кожного з нас мама забентувувала (сповивала), і в якій говорили з бабусею, дідусем та братами, коли бажали якоїсь поради.*

Глибшої метафори та чистішої дитячої щирості, як тут, не зустрінути на кожному кроці...

Якщо правда, що одне зображення пере-

вищує тисячу слів, то доддані фото, напевно, допоможуть читачам збагнути, хоча б і частково, магію Свята Рідної Мови!

Не для загального задоволення, а для оцінення та визначення тієї великої спільної роботи, колективного зусилля заохочувати, пробуджувати гідність приналежності до певного роду/народу, до його культурного

надбання, до цінностей світового рівня створених особистостями рідної культури як з боку викладачів, так і учнів, як з боку їхніх родичів, так і з сторони авторитетів, котрі сприяють організуванню цього заходу, я обмежусь підкреслити тільки школи та кількість отриманих премій:

1. ЗШ Балківці – шість премій I;
2. ЗШ Негостина – дві премії I та одна премія II;
3. ЗШ «Петру Мушат», Серет – одна премія I та одна II;
4. НК «Лацку-Воде», Серет – одна премія I;
5. ЗШ Калинешти-Купаренку – одна премія I;
6. ПШ Гропени – одна премія I;
7. ПШ Вашківці – одна премія I;
8. ЗШ Бродина (Верхня школа) – одна премія I;
9. ЗШ Байнець + ПШ Вашківці – одна премія II;
10. ЗШ Вишня Бродина – одна премія II;
11. ЗШ Шербівці – одна премія II;
12. ЗШ Бродина – дві премії II;
13. ЗШ Гранчешть + ПШ Лупчина – одна премія III;
14. ЗШ Ульма – одна премія III;

Зокрема потрібно зауважити, що одна учениця ЗШ Балківців, одна учениця ПШ Калинешти-Енаке та хореографічний колектив «Козачок» під керуванням відомого наставника, викладача Петра Шоймана отримали відмінні премії! Мої найщиріші гратулювання решті викладачів: Делії Мартиняк, Мірабелі Карп'як, Марії Захаріє, Лоредані Мендріштян, Лідії Даскалюк, Кармен Крешмар, Анішоарі Кітрюк, Аліні Мазуряк, Вероніці Коняк, Леонорі Мехно, Віоріці Ігнатюк, Діяні Фрасинюк, Ірині Реуц, Миколі Шутаку та неповторному Петру Шойману.

Переповнений зал культурного дому с. Балківці, як це постійно буває за останні роки, оцінював щирими та довгими оплесками кожний виступ конкурентів, в очах котрих легкопомітно можна було спостерігти щире дитячу обіцянку: **Наступного року ми виступатимемо ще краще!...**

Життя як «рівна дорога»

У моєму житті не було так званих «переломних моментів», які би змінили радикально його курс: сільське дитинство, школа у рідному Сереті, філологічний факультет у Бухаресті – і прямо з студентських аудиторій урядовим призначенням до редакції єдиної на той час української газети «Новий вік», а після грудневих подій 1989 року – «Наш голос», згодом «Український вісник», в якому тягну «лямку» й досі – до року божого 2020.

Та все ж таки у моєму газетярському житті могли статися аж два «переломні моменти».

Перший десь у кінці шістдесятих років минулого сторіччя, після кількарічного стажу у «Новому віці». Тоді газету сконтактували лідери української громади Канади, та не «націоналісти», а комуністи. Це були письменник і журналіст Петро Кравчук і містер /товариш/ Прокопчак, який змінив своє прізвище на англійський лад, ставши Прокоп і який на той час обіймав високу посаду заступника генерального секретаря Комуністичної партії Канади, а генеральним секретарем був містер /товариш/ Каштан, /єврей за походженням/.

Редакція «Нового віку» одержувала газету, яку видавали «прогресивні» канадські українці. Газета навіть передрукувала була з «Нового віку» мою рецензію на фольклорний збірник «Народні співанки», упорядкований Іваном Ребошапкою. Згодом провідники-комуністи з Канади налагодили активніші контакти з «Новим віком» і запросили написати для них статтю про українців з Румунії, що зробив головний редактор І. Колесник, який написав репортаж про марамороське українське село. Після затвердження з боку секції преси ЦК РКП, репортаж був надрукований в українській канадській пресі. І, нарешті, товариші Кравчук і Прокоп приїхали до Бухареста в рамках турне по Європі. Тоді я вперше побачив доляри – цілий «стосик» зелененьких банкнотів дістав з кишені товариш Прокоп, коли розплачувався в готелі, і я позаздрив був товаришам-капіталістам.

Під час візиту канадців Колесник тримав мене при собі, бо потребував перекладача – мовою українською головний редактор української газети не володів.

Тоді ж Петро Кравчук запитав мене чи не бажав би я поїхати до Канади – українській пресі, звісно, прогресивній, бракує молодих здібних журналістів, добрих знавців української мови, бо канадська українська молодь не бажає працювати в українській пресі, вона вихована в капіталістичному дусі, в якому на першому місці гроші, а в українських часописах платня досить низька, бо їх фінансує українська громада.

Пропозиція, несподівана на як для мене, так і для Колесника. Та я був добре вимуштрований «боєць партії на ідеологічному фронті»: у цій справі не мене повинні запитувати канадські товариші, це не від мене залежить, а від тих, хто доручив мені роботу в газеті.

Головний редактор І. Колесник, як досвідчений партійний активіст, радить канадським товаришам звернутися у цьому питанні до секції преси ЦК РКП.

Коротше кажучи, вони таки звернулися туди, а там їм сказали, що Михайла Михайлюка партія потребує у редакції «Нового віку», тому й дістав він призначення саме на цю роботу. На цьому моя канадська «перспектива» закінчилася, а життя продовжувалося «рівною дорогою», без переломних моментів аж до Грудневої революції у грудні 1989 року, яка давала мені право на вільний вибір.

Канадський український патріотизм

Канадським товаришам ми хотіли показати принади Бухареста. Порадившись, ми з товаришем Колесником вирішили повести їх до Музею села у парку Херестреу – близько до Каса Скинтеї, де містилася редакція «Нового віку», і дешево, не треба замовляти таксі /з адміністрації нам виділили певну суму грошей і попередили бути ощадливими/. Та й «екзотично», напевно за океаном таких музеїв нема – подумали ми.

Ось ми у музеї. Заокеанські гості захоплені сільською традицій-

ною архітектурою зі всіх сторін Румунії – старовина, старожитності завжди цікаві.

Підходимо до липованської хати, аж тут гості питають чи в музеї є щось із традиційних українських господарств, наприклад, гуцульських /таких тоді не було та чи тепер вже є?/ Ми зволікаємо з відповіддю, та мені приходить рятівна думка: мовляв, коли недавно був у відрядженні у гуцульському буковинському селі, побачив там старовинну хату /десь біля 150 літ їй/, і мені сказали у примарії, що тут побували працівники музею з Сучави і що існує намір перевезти цю старовинну будівлю до музею просто неба – у Сучаву, а то і в самий Бухарест до Музею села, в якому перебуваємо зараз.

Гості схвалюють такий намір, та ось надходить група туристів, чути російську мову. Петро Кравчук підходить до них і запитує звідки вони. Один з туристів каже, що з Росії. Товариш Кравчук настоює – звідки саме з Росії?

Турист випалює – з Києва!

Почувши таке, Петро Кравчук вибухає гнівом: Росія це в Москві, в Ленінграді, а Київ – це Україна! Ганьба вам!

А радянський турист здвигає байдуже плечима і зневажливо відмахується рукою: – А нам всё равно!

Шанси реальні, але запізнілі

Якщо у ті далекі роки шанси стати закордонним українським журналістом /у Канаді/ дорівнювали нулю, то після 1989 року, точніше через шість років після революції, вони були цілком реальними.

Отже, в 1995 році ми з дружиною поїхали до Парижу на весілля її дочки. А в столиці Франції головним редактором української газети був Юлій Лазарчук, колишній колега в редакції «Нового віку».

Ми зустрілися і Юлій сказав мені, що в Канаді, США, Англії українським громадам цих країн дуже потрібні журналісти, які би володіли мовою і вправним пером. Ось, каже, можеш стати навіть головним редактором українського часопису в одній з цих країн – на вибір, Платня, у порівнянні з Румунією, далеко вища, умови життя незрівнянно кращі. І йому пропонували виїхати з Франції, але тут у нього сім'я, дружина має добру посаду, син студент.

Ми розбалакалися за чаркою віскі у редакції «Нашого слова», але Юлію не вдалося мене переконати.

Бо для мене у 55 п'ять років було запізно пускати нове коріння на чужині, де потрібно володіти англійською мовою, з якої я не встані скласти найпростіше речення, а сідати за підручники – також запізно. Крім того, я не зміг би звикнути до життя у чужому мені суспільстві, без рідних і друзів, не зміг би вести майже аскетичне життя, відірваний від усього того, до чого звик на румунській землі. Знав, наприклад, від знайомих, котрі стали емігрантами, що нове життя на чужині треба починати замолоду, інакше тебе гризтиме туга за тим, що покинув.

Отож, як бачите, шанси у мене були, та прийшли вони запізно.

Від каганця до ҐОЕЛРО

Про каганець чули, мабуть, усі – він блимав у хатинах наших дідів-прадідів.

А що таке ҐОЕЛРО? Це «грандіозний» план Леніна, за яким соціалізм/комунізм – це влада рад плюс електрифікація всієї країни, отже, подані ініціали стосувалися електрифікації, яка у нинішньому світі – звичайнісінька річ. А в темній Росії була мрією.

Вищою за каганець – це вже була гасова лампа, при якій мої покоління вирости, при якій готували уроки.

У моїм дитинстві ціле село Руснаки, /передмістя Серету/ де я народився і виріс, жило вечорами при лампі, кутало худобу при ліхтарі, а електричне світло мали тільки пани у місті, було воно в школі, а ми, дітлахи, котрі вже ходили до школи, на перервах постійно клацали «шалтером» /вимикачем/, дивуючись звідки то спалахує у лампочці вогонь.

Мушу нагадати, що в п'ятдесяті роки минулого сторіччя місто

Михайло МИХАЙЛЮК

(Продовження на 13 стор.)

ЮРІЙ ПАВЛІШ

/1939-2020/

Коли подзвонив мені Микола Корсюк і сказав, що не стало поета Юрія Павліша, я саме сидів за друкарською машинкою і «намацував» той поблажливий, тепло-іронічний тон, яким забарвлюю свої «трафунки» з побратимами по перу, які маю намір «вкраплювати» у книгу під назвою «Незабутні», що її готую до друку. До того списку в той день ще не входив Юрій Павліш, я знав, що він доживає свого віку у будинку для престарілих у марамороському містечку Бая Спріє. А тепер і він увійде до чималого «меморіалу» втрат української літератури в Румунії

«ДАРУЙ МЕНІ ВЕРШИНУ ГІР, ЩЕ НЕ ДОВЕРШЕНИЙ МІЙ СВІТЕ»

У далекому марамороському гірському українському селі Поляни живе поет Юрій Павліш – один із зачинателів нашої літератури, чий дебют на сторінках газети «Новий вік» відбувся 1957 року. Учитель за фахом, нині Юрій Павліш пенсіонер у тих же Полянах, де написав кілька збірок поезій, які виділили йому помітне місце серед побратимів по перу, котрі зробили внесок у становлення і ріст цієї літератури. Та народився поет 19 березня 1939 року у банатському селі Копачеле, а учительський фах здобув у Сігеті.

Чому у випускника Сігетської української педагогічної школи не обізвався «голос крові» і не повернув його у рідні сторони, ближче до батьківського порога, – загадка чи присуд долі. А сам поет міг би лаконічно відповісти: «Зі мною гралося життя». І хоча, на нашу думку, гралося не віроломно і не жорстоко, бо у Полянах Юрія Павліша не обминало поетичне натхнення, все ж таки воно поставило перед ним нелегкий випроб – адже знаємо, скільки молодих талантів погасли передчасно саме через віддаленість від літературного життя, трудність спілкування з іншими «орачами» на літературній ниві.

А ще мав би право Юрій Павліш написати про своє трудове і творче життя ностальгічно чи надмірно драматично, звалюючи всю «вину» на мойри – богині долі, як це робив у своїй поезії старший побратим по перу Степан Ткачук, який, «підпертий журавлем гадок», передчасно пішов з життя.

Однак Юрія Павліша (і це робить йому честь!) не спокусила романтизація власного життя і поетичної творчості, тому в ній немає особливого тяжіння до еготизму (переоцінення власної особи, самозакоханості). Як немає і пасторального реваншу – мовляв, живу у «глушині», але тут справжній куточок раю, тобто розкішна природа, автентичний фольклор, щирі і добродушні люди. У поезії Павліша напрочуд мало «ідеалізації» такого середовища. Він фільтрує свої враження, не дозволяючи собі буйної розгульності.

Якщо оглянути шлях Юрія Павліша від аматорського рівня віршування (з певними поетичними проблесками), тобто від перших віршів, друкованих на сторінках «Нового

за останні десятиріччя. А за цей час межі нами не стало Степана Ткачука, Юрія Лукана, Василя Клима, Корнелія Регуша, Івана Негрюка, Івана Шмуляка, Іллі Кожокаря, Василя Цаповця, Михайла Небиляка, Євгена Мигайчука, Василя Баршая, Олексі Бевки, Марти Боти, Ігоря Лемного, Стеліана Груї /Яцентюка/ та інших.

Зараз годилося би написати про покійного поета – яким він був, коли ми познайомилися, як спілкувалися. Та я написав стільки некрологів за останні роки, що душа болить і рука в'яне. Та ще й треба пригадати найважливіше у стосунках з Юрієм Павлішем – людиною і поетом.

Не пам'ятаю коли ми познайомилися і де – в Бухаресті чи під час моїх газетярських доріг на Мараморошину. Скажу тільки, що наші стосунки були товариські. Про його поезію я написав у моїй книжці есеїв «Слово про слово» /1983/, видав у 2008 році збірку вибраних поезій Юрія Павліша під назвою «Роси слів».

Зараз вона на моєму робочому столі, перечитую передмову до неї і мені здається, що в ній найкраще виражено творчу особистість Юрія Павліша, тому переддрукову її в «Українському віснику».

Хай буде йому легкий спочинок і добра пам'ять...

Михайло МИХАЙЛЮК

Віку», і першої збірки «У праці, у пісні, в любові» (1961) до збірок «Акорди» (1974), «Сходи» (1979), «Хвилі» (1982) і «Дороги» (1985), то мені, як літературному критику, імпонує насамперед наполегливість у пошуках власного поетичного почерку. На цьому шляху – нелегкому і звивистому – спостерігаємо незаперечні злети і мимохідні приземлення, але цей шлях був у цілому безумовно висхідним.

У книзі есеїв про нашу поезію «Слово про слово» (1983) про творчий ріст Юрія Павліша я написав: «Від першої збірки до другої «Акорди» минуло тринадцять років, і за цей час чувся голос скептиків, котрі передрікали, що він уже виписався, маючи місце тільки в історії нашої літератури. Їх супозиції ґрунтувалися на тому, що поезія пішла вперед, настала пора інтелектуальних поетів молодого покоління, що для Павліша буде непосильна рекуперація втраченого часу, він не зможе дорости до рівня, досягнутого нашою літературою».

Та «безжально» аналізуючи збірки, тобто не оминаючи численні спади, я виявляю ту річ, що Юрій Павліш зумів рекуперувати час і стати і «щедрий на несподіванки», особливо у поетичних мініатюрах, пантумах і ронделях, в яких наче бере свій реванш над тими, хто не вірив у його поетичне відродження.

Складаючи збірку вибраних поезій «Роси слів», я віддавав перевагу насамперед творам такого гатунку, в яких «мольба» Юрія Павліша, виведена у заголовку цієї передмови, дістала своє поетичне втілення. Бо ось як лаконічно і гарно вдається поетові визначити сутність поетичного акту: «Від землі до зірок/ Як від серця до тиші./ Кожен слід, кожен крок/ Неспокійність колише» («Неспокійність»). Або такий «малюнок»: «Зупинився/ Білий вітер/ Сам/ Між персами статуї/. І повдовіла/ Біла квітка/ Вдалині».

Гортаючи сторінки цієї невеликої «антології» Павлішевої поезії, читач хай має на оці застереження самого поета: «Я не шукаю малозвісних слів/ І не пишу про недоступні речі», і тоді перед ним відкриється поетове прагнення до гармонії думки і слова: «На плечі коромисло, на лівім./ Праве – утомилось від чудес».

Таких розсипів-блискіток, які засвідчують поетичний дар Юрія Павліша, у «Росах слів» немало, що оправдовує як вихід у світ цієї збірки, так і сподівання на нові творчі здобутки.

Михайло МИХАЙЛЮК

(«Роси слів» – 2008)

ЯК МИ ГОВОРИМО, ЯК ПИШЕМО

ПЛОЩА Й МАЙДАН. В українській мові є обидва ці слова, та означають вони не одне й те ж. Слово *площа* є просторове або геометричне поняття: «Будинки мають кілька вимірів. Але основний один – *площа*» (О. Копиленко), «*площа* забудови», «*площа* трикутника» тощо. А незабудоване місце, де сходиться кілька вулиць, – байдуже, на селі чи в місті, – зветься *майдан*: «На майдані коло церкви революція іде» (П.Тичина); «*Майдан* на хвилину ожив, залюднився» (М. Коцюбинський).

То яка є потреба відступатись від традицій української класики й живого народного мовлення? Чому не писати, як вони вимагають: *майдан* Перемоги, *майдан* Міцкевича.

ПОСМІШКА, ПОСМІХ І УСМІШКА, УСМІХ, ОСМІХ. На сторінках наших газет, журналів, ба навіть у художніх творах і перекладах часто не розрізняють слів *посмішка* й *усмішка*, вважаючи їх за абсолютні синоніми, наприклад: «На обличчях усіх присутніх сяяли радісні *посмішки*».

Особливо вподобали слово *посмішка* деякі перекладачі художньої літератури, майже забувши в своїх перекладах слово *усмішка*.

Чи таки справді ці слова – абсолютні синоніми, чи між ними є якась значеннєва різниця? Подивімось, як користувались цими словами наша класика й народна мова: «Нехай мати *усміхнеться*, заплакана мати» (Т. Шевченко); «Я вам з того світа, любі, *усміхнуся*» (Т. Шевченко); «До смерті не забуду його погляду, його *усмішки*» (О. Стороженко); «Де той погляд молодецький, де той *усміх* веселий?» (Марко Вовчок); «Нічого, нічого, ні вітру буйного, ні *усміху* з неба, нічого не треба» (М. Вороний); «А радість уже *осміхається* то з одного то з другого віконця темним червоним вогником» (С. Васильченко) «І очі сміялись, а на губах перебігав *осміх*» (І. Нечуй-Левицький); «А там *осміхнулось* воно як – аж любо глянути!» (з живих уст).

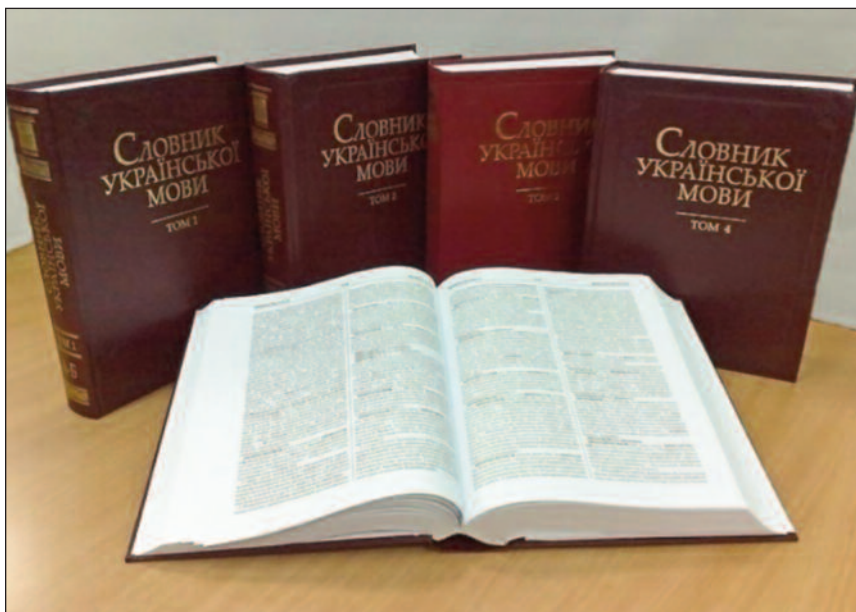
У цих прикладах слова *усмішка* *усміхатися*, *усміх*, *осміх*, *осміхатися* стоять там, де мовиться, що людині весело, приємно, гарно.

Наведемо тепер приклади з словом *посмішка*: «Ходили в поле, жали собі хліб і *посміхалися* злорадно» (М. Коцюбинський); «Раптом Ляля обернулася до рідних і якимось криво, по-своєму *посміхнулася*» (О. Гончар); «Це... *посмішка* з мене» (Словник Б. Грінченка).

Не важко помітити, що тут слова *посмішка*, *посміх*, *посміхатися* передають відтінок іронії, сарказму, кепкування чи

глузування з когось. Тим часом у Т. Шевченка та в інших письменників є похідні іменники від дієслова *посміхатися*: *посмішище* («Бо на *посмішище* ведуть старого дурня научати» – Т. Шевченко), *посміховисько* («Робила мій дім *посміховиськом* та метою всяких дотепів» – М. Коцюбинський).

Якщо вже шукати синонімів до слів *посмішка*, *посміхатися*, то це будуть *насмішка*, *насміхатися*. Проте слід зазначити, що в словах *насмішка*, *насміхатися* мовиться не стільки про глузливі вирази обличчя або очей, скільки про глузливий зміст того, що каже *смішно* або *насмішник*: «Із матки старенької *насміхається*». (Українські пісні» М. Максимовича); «Ой іде багач, ой іде дукач, *насміхається* – ой за що, за що бідна голота напивається?» (народна пісня), «Не пущу я, дитя моє, в ліски по горішки,

бо вже мені надоїли хлоп'ячі *насмішки*» (народна пісня).

ТАНЕЦЬ І ТАНОК. Багатьом здається, що слова *танок* і *танець* означають одне й те ж, тому й читаємо раз у раз на афішах: «Виступає ансамбль пісні й *танку*». Але це не так. Слово *танок* означає «різновид танцю»: «У місті Немирові дівок *танок* ходить, молодая Бондарівна всіх передом водить» («Українські пісні» М. Максимовича); «Стрункі високі дерева снуються перед очима, неначе водять який чарівний *танок*» (Леся Українка).

Танець – це «ритмічні рухи під музику або спів»: «Добре! добре! Ну, до *танців*, до *танців*, кобзарю!» (Т. Шевченко); «А в залі розвернулися *танці* на всі боки, поміст ходором ходить» (Панас Мирний).

ВІЙСЬКОВИЙ І ВОЄННИЙ. Слова *військовий* і *воєнний* є в українській мові, але означають вони не одне й те ж, тому, мабуть, і трапляються часто помилки, коли їх ставлять не там, де треба,

наприклад: «На колгоспному святі врожаю були й представники *воєнної* частини»; «Мій батько за часів *військового* комунізму був ще студентом».

Прикметник *військовий* позначає те, що стосується *війська*: *військова* служба, *військовий* суд, *військова* частина тощо, наприклад: «У хату вступив гість... *військовий* лікар» (М. Коцюбинський). Але те, що походить від слова *війна*, українською мовою – *воєнний*: *воєнна* перемога, *воєнна* поразка, *воєнний* час тощо, наприклад: «Мир! Завойовано змогу мирно жити, не буде ще однієї *воєнної* зими» (О. Гончар); «Я згадую тяжкі *воєнні* дні, коли на нас фашистська йшла навала» (І. Нехода).

Отож, у двох перших фразах треба було написати: «були й повноважні *військові* частини», «за часів *воєнного* комунізму».

ВІРОГІДНИЙ ТА ЙМОВІРНИЙ. Ці прикметники часом вважають за тотожні й помилково пишуть: «Я знаю про це з *імовірних* джерел»; «Таке припущення – *вірогідне*». А треба було написати навпаки: в першій фразі – *вірогідних*, у другій – *імовірних*.

Прикметник *вірогідний* означає «цілком певний, цілком правдивий, достеменний, перевірений»: «*Вірогідні* написання букви «і» замість «о» починаються з XIV-XV вв.» (А. Кримський); а *імовірний* – це «той, що його можна тільки припускати»: «Пригоди були довгі, плутані і завжди переходили межі *імовірного*» (В. Козаченко). Крім того, слово *імовірний* означає ще «довірливий, той, що легко вірить»: «*Імовірний* він дуже: найбрехливішому брехунові ладен зараз повірити» (Словник за редакцією А. Кримського).

ДРУЖНИЙ І ДРУЖНИЙ. Через звукову подібність *дружний* і *дружній* їх часто плутають і ставлять де не слід: «*Дружніми* зусиллями здолали ми всі перешкоди»; «Передайте мій *дружний* привіт усім товаришам»

Дружний – це «одностайний, той, що має спільні інтереси з іншими»: «Тут ми самі, *дружною* силою можемо собі допомогти» (І. Франко); «*Дружній* (у називному відмінку – *дружна*) череді вовк не страшний» (М. Номис) Іноді це слово має значення «швидкий, нестримний»: «Весна була рання, *дружна*» (З. Тулуб).

Слово *дружній* означає «приязний, народжений *дружбою*»: «*Дружня* розмова» (П. Куліш).

Отож, у двох перших фразах треба було сказати: «*Дружними* зусиллями здолати», «*дружній* привіт».

(За Борис Антонович-Давидович – «Як ми говоримо», Київ 1994)

(Продовження з 10 стор.)

Серет мало власну електростанцію поблизу річки, побудовану за часів Австрії. Підключили Серет до національної електромережі аж тоді як електростанція несподівано згоріла. Серетська електростанція не давала струм цілодобово – її запускали під вечір і зупиняли опівночі. Цікава та річ, що коли в когось було весілля, а забава мусила тривати до ранку, то весільні несли електрикам «хабаря» – повен кошик наїдків і напиків, аби ті «тримали» світло аж до ранку.

На Руснаках між першими завели електрику наші сусіди Пензарі /їх прозивали Костинами/, а ще купили вони радіоприймач, що було тоді диво-дивним. Слухати його, насамперед музику, збиралися сусіди, а ми, хлопчак, які товаришували з хлопцями Пензарів, засиджувалися коло радіоприймача до пізньої ночі.

Мій тато, Ільцьо Михайлюк, довгий час не хотів заводити електричне світло – не так із скупості, як із «консерватизму». Та в хаті було троє школярів, кожен хотів лампу для себе, і тато нарешті «здався» на наші умовляння. Була то велика радість...

Медалі – як найвищий доказ

Коли я ще був учнем Серетського українського ліцею /а відтоді минуло шістдесят років з гаком!/, випускники Серетської педагогічної української школи, себто молоді вчителі, одержували призначення і до шкіл далекої Мараморощини, зокрема до села Поляни, про яке я пізніше довідався, що вона найбільше українське село в Румунії.

Для мене, буковинця, Поляни здавалися кінцем світу, я й гадки не мав, що через понад десять літ газетарські дороги поведуть мене не раз у загадкові Поляни, що там знайду шкільних друзів-вчителів, що налагоджу дружні стосунки з багатьма полянцями – учителями, кореспондентами газети «Новий вік», працівниками примарії та іншими, що у далекому гірському селі мене спіткають цікаві трафунки, про які розповім на сторінках «Українського вісника».

Багато з цих трафунків канули в забуття, та перше «знайомство» з Полянцями – не забулося, хоча певні деталі затьмарилися часом.

Отже, я, молодий журналіст, їду у відрядження на Мараморощину, маючи редакційне завдання побувати і в Поляках, обов'язково зустрітися з примарем громади і, на основі розмови з бировом /так тут називають примарів/ написати до газети. Знаю тільки, що прізвище примаря **Сонґот**, що він маляр за походженням, що очолює він полянську громаду вже багато років і має репутацію «залізної руки».

Дорога до Полян довга, гірські краєвиди гарні і, на мій подив, в автобусі чоловіки палять цигарки. Закурюю і я.

Зійшовши з автобуса, розпитую де примарія, заходжу до будинку, кажу хто я і звідки і що мені треба до товариша примаря. На щастя, примар у своєму «кабінеті» – кремезний чорнявий мужчина, з строгим виразом на обличчі.

Весь його вигляд мені імponує, і в думці промайнуло, що саме таким повинен бути примар – строгий авторитетний, з владним голосом.

Починаю казати, що бажаю мати з товаришем примарем розмову про Поляни, про проблеми села, та він перебиває мою «тираду», просить трішки почекати, а сам виходить до сусідньої кімнати і через кілька хвилин повертається – тепер на його широких грудях красується кілька... медалей. Побачивши подив на моєму обличчі, пояснює, що їх одержав за багаторічну роботу на чолі громади – нелегку роботу – підкреслює.

Розмова з очільником полянської громади давно призабулася, як призабулася і стаття, яку я написав для газети /варто би перегорнути колекцію «Нового віку»/, та запам'ятався «блиск» нагород на широких грудях примаря Сонґота.

Потім ми з примарем пройшлися вулицями села, він владним голосом розказував про всілякі проблеми, про те, як важко керувати такою великою громадою з її присілками, з бідним і, відсталим людом, про те, що зумів зробити і що планує здійснити. При цьому торкався пальцями медалей, наче підкреслюючи, що вони дісталися йому за нелегкий труд у нелегких умовах і я йому вірив, будучи й тепер переконаний, що він їх чесно заслужив.

ХРОНІКА ДІЯЛЬНОСТІ СУРУ

(Продовження з 2 стор.)

12 лютого в приміщенні Сатумарської філії СУРУ відбулася зустріч членів Комітету Сатумарської філії та голів місцевих організацій із Сату-Маре, Мікули, Пеуліану, Терешешть, Ретешть, Ветіш-Дечебал, Еріу Синкрай-Сату Мік (Крайдорольц), Агріш-Чуперчень, Тарна Маре. У засіданні взяв участь і голова СУРУ, депутат Микола Мирослав Петрецький.

Під час зустрічі була представлена діяльність Сатумарської філії та план дій на 2020 рік. Також були обговорені питання, пов'язані з українською громадою повіту та ситуацією членів організацій.

На завершення голова СУРУ підбив підсумки, підкресливши, що він вражений активністю голів місцевих організацій та членів Комітету Сатумарської філії у досягненні намічених цілей.

15 лютого відбулася робоча зустріч членів комітету Мараморської філії СУРУ, членів бюро місцевих сурівських організацій, представників повітової жіночої та молодіжної організацій. У зустрічі взяв участь голова СУРУ, депутат Микола Мирослав Петрецький.

Під час робочої зустрічі була представлена діяльність Мараморської філії СУРУ та діяльність проводу СУРУ в період від VIII-го З'їзду Союзу українців Румунії, який відбувся 26-27 жовтня 2019 року в місті Клуж-Напока, досьогодні. Були представлені проекти, проведені СУРУ у партнерстві із школами, де вивчається рідна українська мова, із українськими церквами та меріями повіту Марамуреш.

Також були обговорені проблеми, з якими стикається українська громада повіту щодо освіти рідною українською мовою. Одночасно були проаналізовані проекти, запропоновані місцевими організаціями на поточний рік.

15 лютого Сучавська філія СУРУ організувала у селі Дарманешти захід вшанування пам'яті українських письменників та культурних діячів Буковини. Поминальну службу відправив отець Михайло Кобзюк, настоятель православної церкви Святого Іллі.

Пом'янули видатних буковинських українців: Степана Ткачука, Вікентія Николайчука, Корнелія Регуша, Юрія Лукана, Василя Цаповця, Івана Боднарюка, Івана Негрюка, Йона Козмея, Траяна Малиша, Миколу Крамара, Юрія Чигу, Мирославу Шандро, Миколу Гапенчука, Дениса Онищука, Ольгу Кобилянську, Юрія Ракочу, Василя Кліма, Іллю Кожокаря, Сильвестра Яричевського, Сидонію Никорович, Василя Манджеловського, Теофіла Ребошапу.

Хор Сучавської філії СУРУ та хор «Негостинські голоси» виконали кілька пісень, серед яких «Вічна пам'ять», «Думи мої, думи мої» та «Рече та стогне Дніпр широкий».

Участь у поминальному заході взяли члени комітету Сучавської філії СУРУ, голови місцевих організацій, члени СУРУ і, звичайно, родичі та знайомі згаданих вище письменників і культурних діячів.

21 лютого молодіжний ансамбль української пісні і танцю «Задунайська Січ», та голова комісії СУРУ з питань освіти Ельвіра Кодря представили Союз Українців Румунії на заході, присвяченому «Міжнародному дню рідної мови», організованому в торгово-розважальному центрі Мерією 5-го сектору Бухареста через Культурно-молодіжний центр імені Штефана Йордаке.

Пані Ельвіра Кодря виступила з промовою, в якій наголосила на важливості відзначення Міжнародного дня рідної мови та необхідності збереження рідної мови, будучи відомий той факт, що українці є третьою за чисельністю етнічною громадою Румунії.

Молоді члени ансамблю «Задунайська Січ» зачарували присутніх віршами Тараса Шевченка, а також українськими народними піснями і танцями.

У заході взяли участь представники центральних та місцевих державних установ, організацій нацменшин, мета яких полягає у просуванні культурної ідентичності кожної етнічної меншини Румунії.

У першій половині дня члени молодіжного ансамблю «Задунайська Січ» взяли участь у весняному випуску Туристичного ярмарку Румунії, організованому в бухарестському виставочному комплексі «Ромекспо», де представили українські народні танці і народний одяг та одночасно біорізноманіття і багатокультурність дельти Дунаю.

ВЕЛЬМИШАНОВНА ПАНІ ПРОФЕСОРКО ДІАНА ФРАСИНЮК!

Ми, учні шостого класу Негостинської школи, радіємо Вами і Вашим «Днем Народження» – «П'яте Березня».

Народилися Ви саме тоді, коли всі весняні чари окрилюються, щоби із нами долетіти до Вас і разом із всією красою весни побажати Вам з високою пошаною: «На Многії Літа!»

Хай ця весна із знаменитою своєю

симфонію, осяє Ваше серце і душу, щоб змогли ввійти в її храм, щоб в ньому ми змогли зустрітися із Вами, щоб в цьому осяяному храмі змогли ми Вам заспівати пісню:

*«У день Ваш, Дорога Діано,
Усі ми заспіваєм,
Те, що ми, як ваші учні,
Від душі бажаєм:*

*Радості ми Вам бажаєм
З серця і любові.
Процвітайте з нами, Пані,
В українській мові».*

БЕРЕЗЕНЬ, ЦАРІВНА ВЕСНА ТА ДІВЧИНА БЕРІЗКА

Михайло ГАФІЯ ТРАЙСТА

*Ой у полі береза стояла,
на березі зозуля кувала.
Питається зозуля березу,
Чом береза біла, не зелена...*

З української народної пісні

Юні мої друзі!

Мабуть, ви чули і читали багато легенд і казок про царівну Весну, про лицаря Березня і про дівчину Березу, але цієї казки, що я збираюсь вам розповісти, ви, певно, ще не чули.

Давно у небесному царстві разом зі

своїми одинадцятьма братами-місяцями жив лицар-місяць Березень, який закохався в царівну Весну, що жила в земному царстві разом зі своїми сестрами-царівнами Літом, Осінню та Зимою. А в підводному царстві жила гарна дівчина, яка служила царівнам-пустункам Хвилям, що від ранку до вечора пустували, колихаючись на поверхні озера, а вечором, повертаючись у підводний замок, розповідали про те, що діється в сусідньому земному царстві.

– Знову спустився лицар Березень з небесного царства до царівни Весни, – сказала одна з царівен Хвиль.

– Ох, який гарний лицар Березень! – охнула інша.

– Гарнішого на світі немає, – додала третя.

– З його кучерями вітер бавиться...
– У нього очі сині-пресині, мов небо...
– Його слідами квіти розквітають...
– Його посмішку барвисті метелики на крилах несуть...

– Від його погляду сади цвітом буяють...

Дівчина-служниця слухала їхню розмову і навіть не заперічила, як закохалася в лицаря Березня.

Другого дня попросила царівен Хвиль, щоб взяли її з собою, бо хоче подивитися на земне царство, на царівну Весну та лицаря Березня. Царівни погодилися. Але дівчині не вистачило того, щоб побачити земне царство з поверхні озера. Їй захотілось ступити на зелений м'який килим трави, відчутти запах квіток, придивитися зблизька на барвисті крила метеликів...

– Дівчинко, не виходь, не виходь на берег! – скрикнули водночас царівни Хвилі, але дівчинка вже ступала по зеленому моріжку, нюхала розквітлі весняні квіти і приглядалася до різнобарвних крилець метеликів.

Та не довелося бідній дівчинці довго радіти, бо вийшла царівна Весна свого коханого зустрічати і як побачила її такою гарною, то перелякалася, щоб Березень не закохався в неї, і перетворила її на високе струнке деревце.

– Ой, яке гарне деревце! – здивувався лицар.

– Деревце, як і інші, – байдуже відповіла царівна.

– А як його звати? – поцікавився.

– Воно без назви.

– Тоді я назву його Берізкою, – сказав лицар.

– Тому, що ти Березень? – ревним голосом запитала Весна.

– Ні, тому, що виросло на березі озера.

Відтоді кожного разу, коли приходить лицар Березень в гості до своєї коханої Весни, дівчина Берізка тріпоче листячком і плаче прозорими сльозами, а її сльози виліковують будь-яку хворобу.

Гумор

НА УРОЦІ АСТРОНОМІЇ

На уроці астрономії вчитель показує фотографію і ставить запитання:

– Знаєте, що це таке?.. Це – комета.

– Що-що?

– Комета, Вовчику. Ти чув про неї?

– Ні.

– Хіба ти не знаєш, як називається зірка з хвостом?

– Міккі Маус, звичайно...

НА УРОЦІ ГЕОГРАФІЇ

– Що нагадує тобі Апеннинський півострів?

– Гумовий чобіт.

– Правильно, чобіт. Тільки чому гумовий?

– Бо Італія з усіх боків оточена водою!

Бібліотекар запитує у хлопчика:

– Чому ти прочитав тільки половину книги?

– А як ви дізналися?

– Друга половина книги чиста!

– Івасику, ти знову уроки не зробив? Чому?

– Ігор Іванович, у нас вчора світла не було.

– І чим же ти займався? Мабуть, телевізор дивився?

– Ага, в темноті...

В ОДНИНІ І МНОЖИНІ

– Як, на твою думку, – питає учителька, – слово «штани» – це одна чи множина?

– Я так думаю, що верхня частина у них одна, а нижня – множина.

8 березня

Я свою маму дуже люблю та шаную

Мати – найрідніша людина. Її голос, яким би він не був, мелодійний чи ні, все одно наймилозвучніший. Теплі руки матері – це перше, що відчуває малюк. Ніжні дотики, колискова, ласкаві слова – все це прояви материнської любові, тепла.

Матері занадто переживають за своїх дітей та не відпускають їх від себе, іноді – нехтують

своїми батьківськими обов'язками, а хтось навіть зі своїх дітей знущається. Мати – це та, хто дала життя, дала можливість з'явитися на цей світ, побачити сонце та небо, пробігтись зеленою травицею, проявити себе у цьому світі. Навіть, коли мама багато чого забороняла робити, життя, яке вона дала, дає можливість проявляти себе, творити у нашому світі, нести у нього свій труд, тепло своєї душі.

Борис ОЛІЙНИК

ПІСНЯ ПРО МАТИ

Посіяла людям
літа свої літечка житом,
Прибрала планету,
послала стежкам споришу,
Навчила дітей,
як на світі по совісті жити,
Зітхнула полегко –
і тихо пішла за межу.
– Куди ж це ви, мамо?! –
сполохано кинулись діти.
– Куди ви, бабусю? –
онуки біжать до воріт.
– Та я недалечко...
де сонце лягає спочити.
Пора мені, діти...
А ви вже без мене ростіть.
– Та як же без вас ми?..
Та що ви намислили, мамо?

– А хто нас, бабусю,
у сон поведе по казках?
– А я вам лишаю
всі райдуги із журавлями,
І срібло на травах,
і золото на колосках.
– Не треба нам райдуг,

не треба нам срібла і злата,
Аби тільки ви
нас чекали завжди край воріт!
Та ми ж переробим
усю вашу вічну роботу, –
Лишайтесь, матусю.
Навіки лишайтесь. Не йдіть.
Вона посміхнулась,
красива і сива, як доля,
Змахнула рукою – злетіли увись рушники.
«Лишайтесь щасливі», –
і стала замисленим полем,
На цілу планету,
на всі покоління й віки.

Ярослава ШТЕЛЯК

ЖІНКАМ

Де жінка, там весна сіяє:
Дерева й квіти враз цвітуть,
Природа радісно буяє –
Весна прийшла, пташки вже тут!

Де мати, там жнива співають:
Колоски з маком хліб плетуть,
Рушник-дорогу простирають.
Там діти й птахи спів несуть.

Де дівчина – там коні скачуть,
Там табуни траву пасуть.

Там місяць золотий співає
І сонце кличе: – Встань, я тут !

А дівчина вже жінка й мати.
А де весна? Вже осінь тут!
Це хороводи з хати в хату
Життю співають: Не забудь!

Там, де весна – рожеві квіти.
Де літо – трави шелестять.
Де осінь – листя пожовтіє.
А де зима – сніги метуть.

♥ ♥ ♥

- ♥ Майбутнє нації – в руках матерів.
(О. Бальзак)
- ♥ Серце матері – це безодня, в глибині
якої завжди знайдеться прощення.
(О. Бальзак)
- ♥ Діти – якорі, які утримують мати
в житті.
(Софокл)
- ♥ Немає нічого святіше і безкорисливіше
любові матері.
(В. Бєлінський)
- ♥ «Мама» – це синонім слова «любов»
(Е. Лєгуєв)
- ♥ Ви не перестанете бути дитиною,
поки у вас є мама.
(С. Джєйєт)

ПРИТЧА

Один простий сільський хлопчина вперше попав в місто. На станційному пероні хтось наступив йому на ногу і сказав: «Пробачте». Потім він попрямував в готель, але там хтось знову штовхнув його і сказав: «Пробачте!» Потім він пішов в театр, і хтось майже збив його з ніг із словами: «Пробачте». Тоді цей парубок з села вигукнув:

«Це здорово, а ми ніколи не знали

цього прийому. Роби все, що тобі завгодно, кому завгодно і просто вибачайся!»

Він стукнув кулаком людину, яка проходила біля нього, і сказав: «Пробачте!»

Якщо людина наступає на ногу чужому посеред базару, він ввічливо вибачається і пояснює: «Тут стільки народу». Якщо батько наступає на ногу своєму дитяті, то не скаже взагалі нічого.

Найбільша ввічливість вільна від всякої формальності. Бездоганна поведінка не обтяжена турботами. Досконала мудрість не спланована. Дійсна любов не потребує доказів. Повна щирість не дає гарантій.

Покійна Равека живе у своїх співанках

Минуло двадцять років відколи мій син Валентин був іменований Владикою Піменом Сучавським настоятелем /Парохом/ парафії гуцульського села Ізвора-реле Сучевей. Від того часу я із моїми синами та зятями, як священники, щороку відвідували його з нагоди храмових свят та служили разом у соборі Службу Божу. Із самого початку я мав і маю велике задоволення, що моєму синові почастило дістатися тут як гуцулові із Мараморощини до буковинських гуцулів. Кажу так, тому що ці люди є надзвичайної людяності, віри. Такі смиренні, відчутливі, щирі, приємні, що рідко де можна знайти таких. Здається, що їх доброта походить від того, що живуть у горах, близько до неба та Бога. Коли поступово мені удало-

ся розпізнатися ближче з багатьма з них, син мені шепнув: «Тату, хочу вас по-знайомити з кимось, хто вам упаде на душу, по вашому смаку і, що дотепер ще не чули і не знаю чи будете чути від когось іншого щось такого».

У селі жила одна жінка, удовиця яка була одружена

за одного майстра столяра та скрипача, Равека Данилащук. Мали одного сина, який помер після того як одружився.

Син мене зробив дуже курйозним і я його попросив, щоб попровадив мене до цієї жінки. Скоро, як ми познайомилися, син попросив її: «Пані Равейко, ану заспівайте щось попові». Розуміється, першу співанку, яку проспівала, це пісня про попа, а потім інші та інші. Ця жінка була обдарована Богом надзвичайним талантом. Вона складала свої співанки у більшості на релігійні теми: «Вигнання перших людей із Раю», «Потоп Ноя», «Благовіщення», «Різдво Христове», «Страсти Христові», «Воскресіння», «Страшний суд» та інші. І ці співанки є такі довгі, що декотрі начислюють і до 40-50 строф. І

те, що надзвичайно цікаве, що не записувала ні словечка, а все мала у своїй пам'яті. Мені не хотілося вірити, що чув від неї. Всі свої співанки, «вірші», співала на одну і ту саму гуцульську народну мелодію. Співала б і цілий день, лишень би мала кому. І так, кожного разу, коли приходив до Ізвора, заходив до неї, а вона просила: «зачекайте, прошу, бо ще хочу вам щось співати».

Ця жінка не лише співала свої пісні, але і прекрасно вишивала та ткала. У неї була бідненька хата, але кімнати була прекрасні килимами, скатерками, рушниками та всякими вишиванками.

Тому що надходять Великодні Свята, прошуся у Вас Шановна Редакціє, публікувати один з її віршів-співанок записаний мною від неї, а саме «Воскресіння Христове на її пам'ять».

Іван АРДЕЛЯН,
священик, пенсіонер,
Бистрий

Послухайте, християни,
Що хочем сказати,
Про Христове Воскресіння
Вам розповідати.

Христос зібрав апостолів,
Почив говорити,
Що всьо там, що написане
Має си сповнити.

Що він віддасть своє життя
Отцеві у руки,
Щоб викупити всі народи
Від вічної муки.

Апостоли засмутились,
Коли про се вчули –
І не мали вже спокою,
Як дотепер було.

А Пречиста Діва Мати,
Коли про се вчула,
З того страху, з того жалю
Аж си іздригнула.

А Йсус Христос до них каже:
«Я мушу вмирати
В тяжких муках на тім хресті,
Всьох людей спасати.

А ви, мої дорогенькі,
Кажу вам потиху;
Третього дня мете мати
Радість превелику».

На третій день, у неділю,
Рано до схід сонця,
Христос воскрес тілом з гробу –
Смерти завдав кінця.

Раненько з Єрусалиму,
Славної столиці,
Ішли до Божого Гробу
Три Мироносиці.

Як ішли вони до гробу,
Стали говорити:
Хто допоможе нам той камінь
Із гробу здоймати.

Увиділи, що від гробу
Світло засвітило
І цілу земничку Божу
Світлом прояснило.

Воскресіння Христове

Тепер вони ізраділи,
Пресвята Причиста,
Коли увиділи живого
Спаса Йсуса Христа.

Апостола Томи тоді
Із ними не було,
Не мав мати звідки знати
Як се си відбуло.

Апостоли говорили
Та доказували,
Що Христос воскрес із гробу
І був межи нами.

Я вже з вами, мої учні,
Не буду ходити
Бо я їду для всіх вірних
Царство готувати,

Тепер узети вас з собою
Я сили не маю,
Коли прийду світ судити –
Я вас позбираю.

Равека ДАНИЛАЩУК

E-mail: ukrainskyi.visnyk@gmail.com

Застереження

- * За достовірність фактів, цитат, власних імен та інших відомостей відповідають автори підписаних матеріалів.
- * Редакція може не поділяти точки зору авторів.
- * Надіслані до редакції матеріали не повертаються.
- * Редакція залишає за собою право скорочувати і редагувати надіслані матеріали, не порушуючи їхнього основного змісту.

УКРАЇНСЬКИЙ ВІСНИК
UKRAINSKYI VISNYK

Шеф-редактор
МИХАЙЛО МИХАЙЛЮК

Редактор – Тереза ШЕНДРОЮ

Техноредагування і комп'ютерний набір: Тереза ШЕНДРОЮ

Редакція: Раду Попеску № 15, Бухарест

Телефони: 0212220755; 0212220737; 0212220748; 0212220724

Друкарня RCR PRINT, Бухарест, Румунія

ISSN 1223-1614

Redacția: Radu Popescu Nr. 15, Sector 1, București, România